

Діагностика в початковій школі

діагностика

1. Визначення рівня розвитку дрібної моторики рук
2. Зорово-графічний гештальт-тест Бендера
3. Методики: «Що дитина знає про себе?», «Якою себе уявляє?»
4. Методика «Сходинки»
5. Тест «Розвиток самоконтролю»
6. Тест на визначення рівня домагань і потреби в досягненні успіху
7. Тест ставлення дитини до чужого дорослого
8. Тест «Два будиночки»-соціометрія для дошкільників
9. Ставлення дитини до однолітків
10. Методика «Читання казки»
11. Методика «Внутрішня позиція»
12. Методика «Навчальна мотивація»
13. Методика «Бесіда про школу»
14. Тест «Запам'ятай 10 слів»
15. Тест «Впізнавання фігури»
16. Методика «Четвертий зайвий»
17. Тест «Класифікація»
18. Методика «Послідовність подій»
19. Тест «Аналогії»
20. Тест «Знайди будиночок»
21. Тест «Обведи контур»
23. Тест «Порівняння за формою»
24. Тест «Повторення цифрових рядів»
25. Тест Куглера.
26. Тест «Графічний диктант»
27. Методика «Зразок і правило»
28. Тест «Будиночок»
29. Тест «Лабіринт»
30. Тест «Розфарбуй малюнок»

1. Визначення рівня розвитку дрібної моторики рук (тести)

Обладнання: аркуш паперу й олівець або ручка.

Інструкція. Посадіть дитину за стіл, покладіть перед нею аркуш паперу й попросіть покласти руки так, щоб на аркуші вільно розмістилися обидві долоні з розведеними пальцями.

Після цього обведіть кисті рук дитини олівцем або ручкою. Дитина, звичайно ж, захоче подивитися, що з цього вийшло. Дозвольте це їй зробити, але потім попросіть знову покласти руки на аркуш паперу так, щоб вони співпали з контуром. Після цього поясніть завдання:

«Зараз ми з тобою пограємось. Я буду показувати тобі пальчики на твоїй руці, а ти будеш піднімати тільки той пальчик, на який я вказую. Інші пальчики піднімати не треба». Переконавшись, що дитина правильно зрозуміла завдання, починайте тестування.

В довільному порядку вказуйте дитині палець, який вона має підняти, торкаючись до пальця олівцем: «Цей пальчик. Тепер цей..». Починати треба з правої руки.

Для того щоб виключити вгадування, вказувати пальці необхідно у такій послідовності: 5 – 1 – 2 – 4 – 3 (1 – великий палець, 5 – мізинець). Потім дослідження проводиться на лівій руці, потім знову на правій і на лівій. Таким чином, проба проводиться для кожної руки двічі.

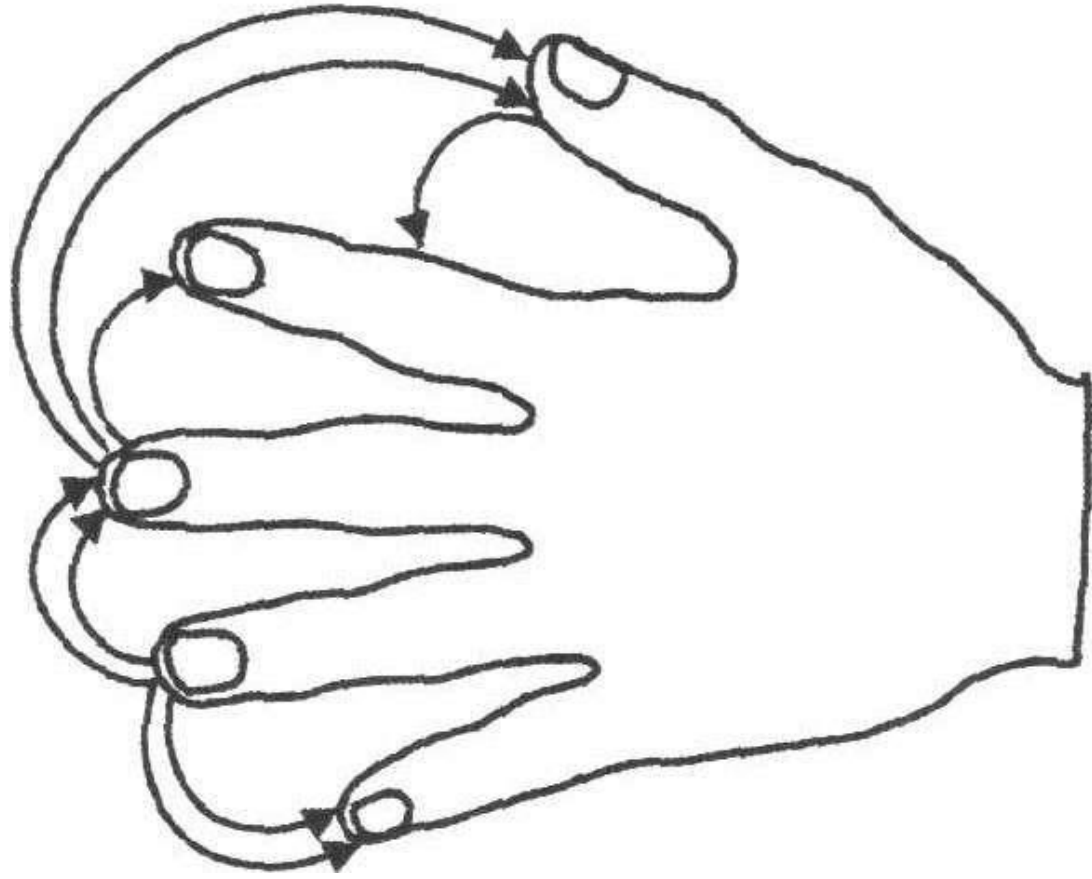
Під час виконання «потрібного» руху певного пальця можуть проявлятися «непотрібні» рухи інших пальців. Це відбувається мимовільно. Сама дитина намагається підняти тільки один палець.

Ці «зайві» рухи називають **синкenezіями**. Синкenezії є результатом недостатньої диференціаційованості рухів, коли під час виконання певної дії включаються додаткові м'язи, які не потрібно для її виконання. Зайві рухи інших пальців помічають стрілками (від «потрібного» до «непотрібного» пальця).

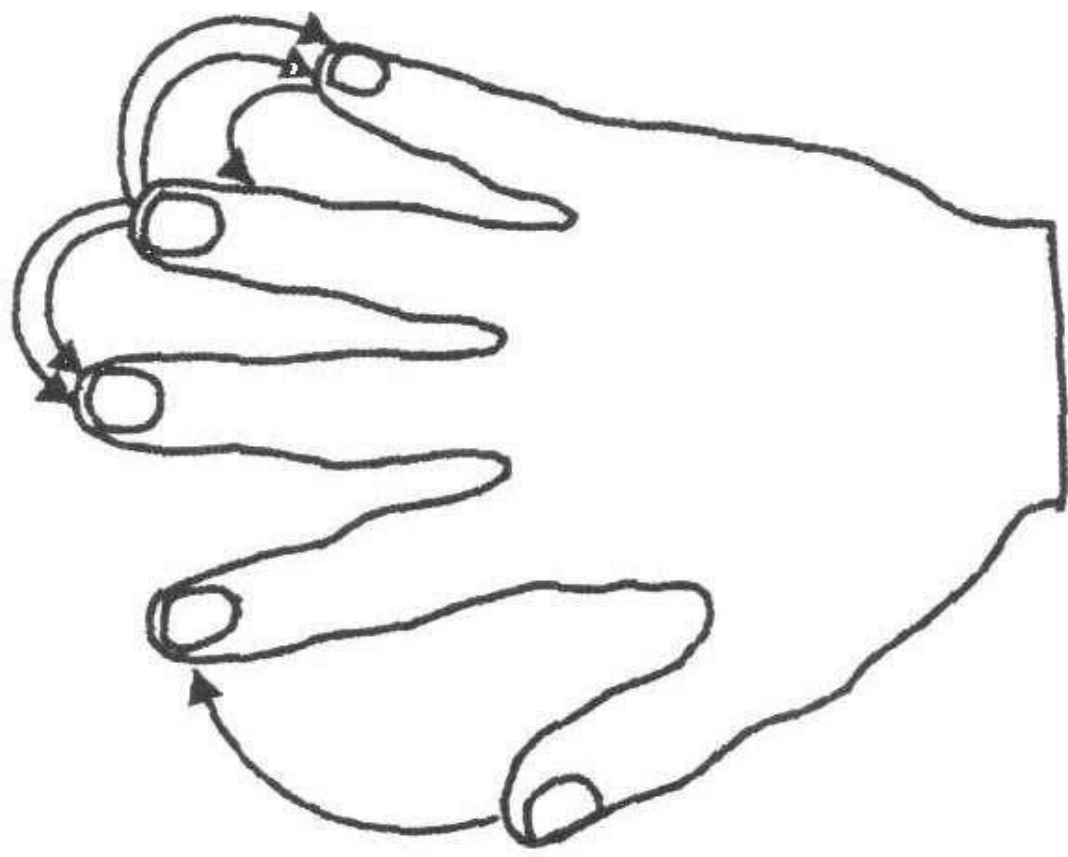
Оцінювання результатів:

- 1) підраховують середню з двох проб кількість синкenezій на кожній руці. Для цього рахують кількість стрілочок для кожної руки й ділять отримане число на 2; у нашому прикладі права рука: $6/2=3$; ліве рука: $8/2=4$;
- 2) отримані результати для кожної руки додають: $3+4=7$.

Що можна сказати про дитину за результатами цього тесту? При виконанні завдання кількість синкenezій на лівій руці більша, ніж на правій, отже, для правої руки диференціація рухової системи розвинена краще. Під час письма права рука буде ведучою. Загальна кількість синкenezій на обох руках дорівнює 7, для шестирічної дитини вищий за норму, а для семирічної – нижчий за норму. У цілому можна сказати: чим молодша дитина, тим важче їй виконувати дії, що потребують координації й точності рухів пальців та кистей рук.

Ліва рука

Права рука

Вік дитини	Середня кількість синкенезій за двома пробами
6 років	9
7 років	6
8 років	5
9 років	3

Тест 2

Дитині пропонують намалювати за зразком одним рухом руки коло діаметром 3-3,5 см. Якщо кисть розвинена слабо, дитина схильна її фіксувати на площині й не може впоратися із завданням: малює замість кола овал, або ж коло значно меншого розміру, або ж робить це за кілька прийомів, періодично пересовуючи руку. Показником скутості, фіксовані кисті є переважне малювання дитиною дуже дрібних предметів.

Тест 3

Про розвиненість дрібних рухів пальців можна судити, спостерігаючи за тим, як дитина малює або зафарбовує. Якщо вона постійно повертає аркуш, не може змінювати напрямок ліній за допомогою тонких рухів пальців і кисті, це означає, рівень розвитку дрібної моторики недостатній і потрібне відповідне тренування, інакше відставання в оволодінні графічною навичкою письма у школі може бути значним.

2. Зорово-графічний ґештальт-тест Бендера

Мета: можливість оцінити ступінь сформованості зорово-моторної координації, а також виявити проблемні її моменти.

Обладнання: чистий аркуш паперу, зразок для копіювання, ручка.

Інструкція: «На чистий аркуш паперу постарайся змалювати ці картинки так, щоб вийшло дуже схоже».

Змальовувати дитина повинна ручкою. Важливо, щоб вона правильно відтворювала і загальний вигляд, і розташування малюнків. По закінченні роботи запропонуйте їй перевірити, чи все вийшло схоже. Якщо дитина захоче, то може перемалювати чи виправити своє зображення. Позначте той малюнок, що дитина вибере як подібний.

Інтерпретація результату

Результати виконання тесту оцінюються за допомогою порівняння роботи дитини з графічним зразком, запропонованим їй для змальовування. Дитина має правильно відтворити п'ять малюнків зразка та їх розташування відносно один одного. Рівень розвитку «зорово-моторної координації» визначається за допомогою якісного аналізу, з огляду на дані, отримані й перевірені у дослідженнях Л.Ясюкової.

Рівні розвитку

Високий: усі малюнки виконані абсолютно ідентично зразку: дотримані загальні розміри і розміри деталей, нахил, положення малюнків на аркуші відносно один одного, а також положення деталей усередині кожного малюнка, лінії чіткі.

Такий варіант виконання зустрічається дуже рідко.

Добрий: усі малюнки виконані майже ідентично зразку (допускаються незначні відхилення). Допускається неповний збіг просторового розташування малюнків відносно один одного. У першому малюнку розмір кружків може бути довільним, зокрема – непостійним. Допускається зміна кута нахилу утвореної кружками фігури, яка, утім, повинна зберегти загальний вигляд паралелограма. У другому і третьому малюнку допускається неточність розмірів. У четвертому малюнку розмір кружків може бути довільним, зокрема – непостійним. Допускається ущільнення всього малюнка, але при цьому загальна форма «стріли» має бути чітка. У п'ятому малюнку допускаються незначні відхилення у пропорціях і загальних розмірах шестикутників.

Середній: у всіх малюнків є загальна подібність зі зразками. Положення малюнків на аркуші відносно один одного та їх розміри не враховуються. У першому малюнку кількість кружків відповідає зразку; при цьому фігура може не мати форми паралелограма, вона нахилена, вигнута; розмір кружків довільний, вони зорово розташовані у суворо горизонтальні й вертикальні лінії. У другому малюнку горизонтальні й вертикальні розміри рамки можуть бути не витримані, але кути близькі до прямих, крива лінія стосується її. У третьому малюнку коло може бути зображене у будь-якому кривому варіанті, його обов'язково торкається помірно-кривий чотирикутник

кутом, а не гранню. У четвертому малюнку – точне передавання кількості кружків, допускається недотримання форми стріли. У п'ятому малюнку - будь-які шестикутники, що частково перетинаються, допускається «закруглювання» гострих кутів, пропорції і розміри не враховуються.

Слабкий: малюнки загалом схожі на зразки і хоча б один із них має значний дефект зображення, який не може бути пояснений просто нерозвиненістю графічних навичок у дитини. До таких дефектів належать: у першому малюнку кількість кружків не відповідає зразку на 1-5 кружків; у другому малюнку форма вигину кривої лінії не відповідає зразку: не збігаються опуклості і западини, замість плавної лінії - гострий кут, крива лінія не торкається кута рамки, хоча і розташована близько до неї, чи крива лінія примальована до правої грані рамки; у третьому малюнку коло і чотирикутник зображені близько одне до одного, але торкання відсутнє; у четвертому малюнку кількість кружків не відповідає зразку, причому різниця може бути і невелика (на 1-3 кружки «стріла не проглядається»); у п'ятому малюнку відсутнє часткове накладання шестикутників: вони або ледь торкаються один одного, або намальовані окремо, хоча і близько один до одного, шестикутники розташовані під прямим кутом один від одного, перетинання в середній частині.

Примітка. Якщо малюнки не відповідають зразкам, мають серйозні відхилення від зазначених вище допущень, то такій дитині обов'язково потрібна консультація невролога.

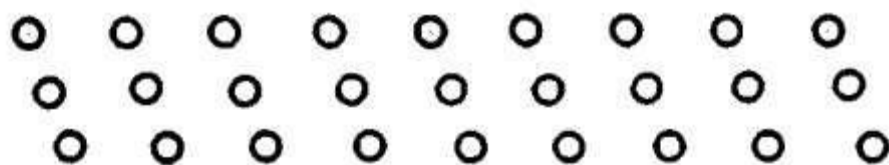

Рис. 1

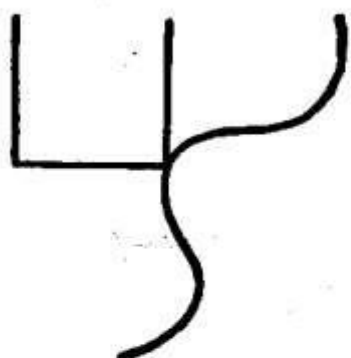

Рис. 2

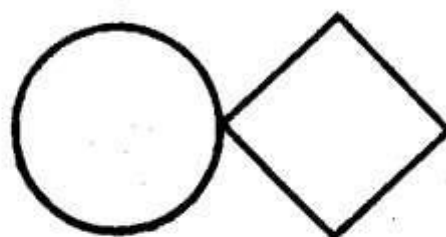

Рис. 3

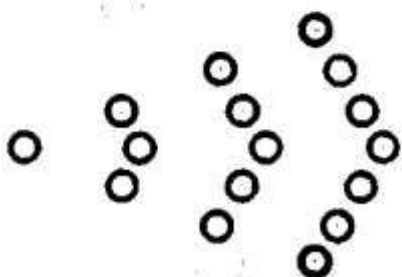

Рис. 4

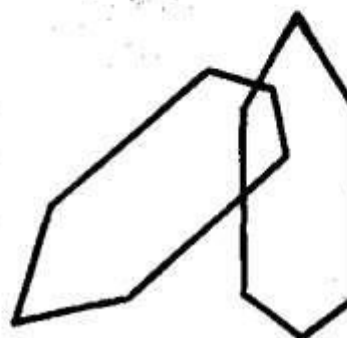

Рис. 5

3. «Що дитина знає про себе, якою себе уявляє» (методика запропонована Є.З.Басіною)

Мета: дослідити уявлення дитини про себе.

Хід дослідження: дитині пропонують відповісти на 5 запитань.

1. Що ти більше всього на світі любиш? Що взагалі ти любиш, що тобі подобається?
2. Що ти більше всього на світі не любиш? Чого ти взагалі не любиш, що тобі не подобається?
3. Уяви собі людину, яка тобі так подобається, що ти хотів би бути таким, як вона, чи хотів би бути схожим на неї. Яка це людина? Якою ти хотів би бути? На кого ти б хотів бути схожим?
4. Уяви собі людину, яка тобі так не подобається, що ти не хочеш бути не неї схожим. Яка це людина? Яким би ти не хотів бути? На кого ти не хочеш бути схожим?
5. Що ти можеш розказати про себе? Який ти сам?

Аналіз відповідей дитини дозволяє виявити:

- Різноманітність уявлень про себе (за кількістю названих якостей);
- Диференційованість уявлень про себе (названі якості, які характеризують дитину в різних видах діяльності і в різних ситуаціях);
- Рівень усвідомленості і критичності суджень про себе, співвідношення реальних і ідеальних уявлень.

4. Методика «Який я?»

Мета: визначення самооцінки дитини дошкільника.

Хід виконання: обстеження проводиться індивідуально. Психолог запитує у дитини, як вона сама себе сприймає й оцінює за десятьма різними позитивними якостями особистості. Оцінки, які дитина ставить сама собі, проставляються психологом у відповідних колонках протоколу, а потім переводяться в бали.

Оцінювані якості особистості	Оцінки за вербальною шкалою			
	Так	Ні	Інколи	Не знаю
Хороший				
Добрий				
Розумний				
Акуратний				
Слухняний				
Уважний				
Ввічливий				
Вмілий (здібний)				
Працелюбний				
Чесний				

Оцінювання результатів

Відповіді типу «Так» оцінюються в 1 бал, відповіді типу «Ні» оцінюються в 0 балів. Відповіді типу «Інколи», як і відповіді типу «Не знаю», оцінюються в 0,5 бала. Самооцінка дитини визначається за загальною сумою балів, набраною нею за всіма якостями особистості.

Рівні:

10 балів - дуже високий

8 - 9 балів - високий

4 - 7 балів - середній

2 - 3 бали - низький

0 - 1 бал - дуже низький

5.Методика «Сходинок»

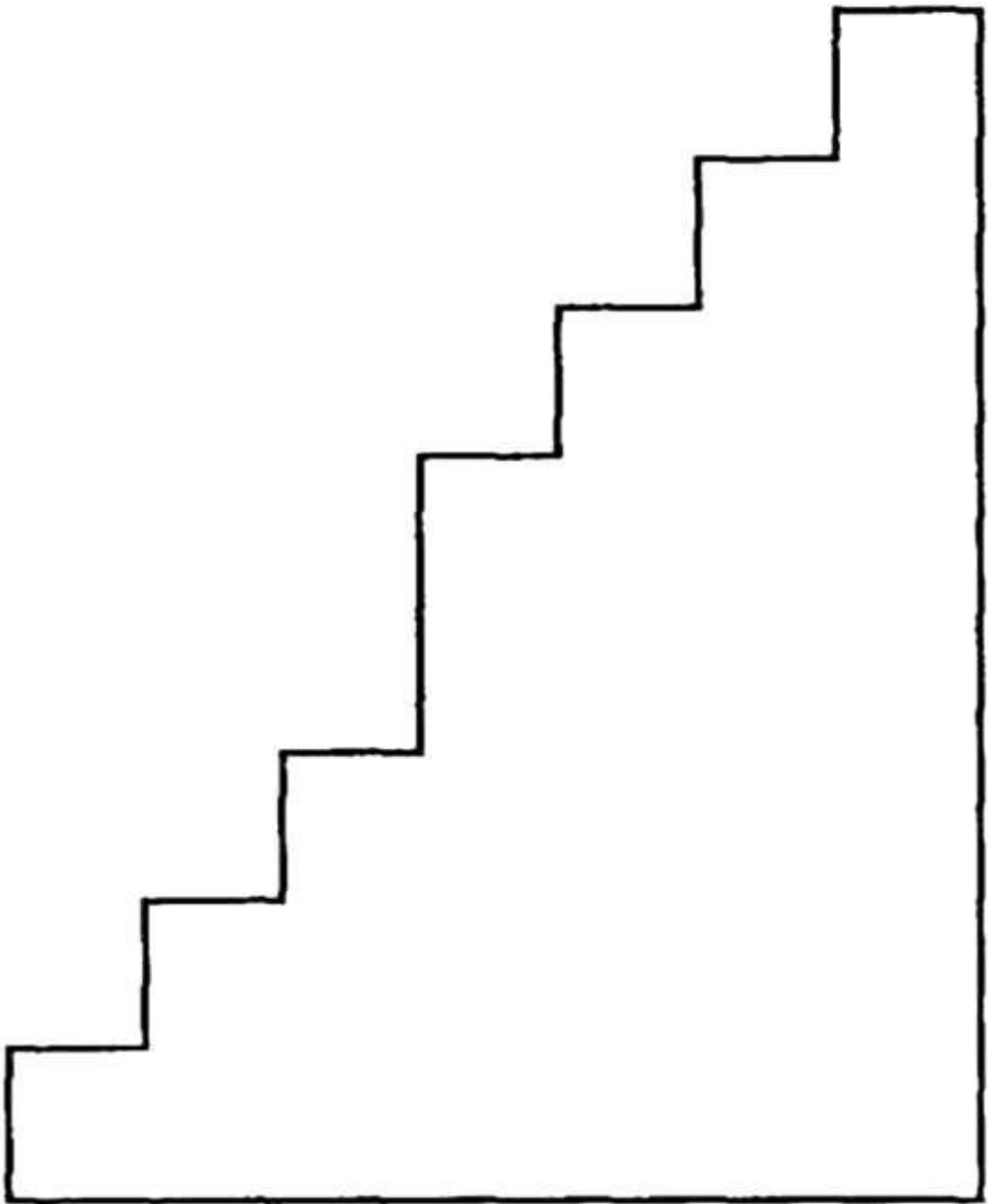
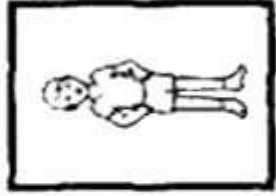
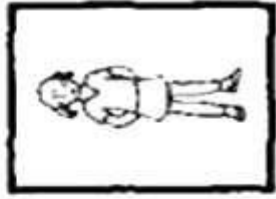
Мета: вивчення динаміки самооцінки. Застосовується як у дошкільному віці, так і в молодшому шкільному.

Хід виконання: дитині показують намальовану на папері драбинку з 7 сходами.

Середня сходинка має форму майданчика і пояснюють завдання: «На трьох нижніх сходах знаходяться погані діти (чим нижче, тим гірші), на майданчику - не погані і не гарні, а на трьох верхніх сходах - гарні діти (чим вище, тим кращі).» Кожна сходинка має, тим самим, певну змістову характеристику. Дитина повинна поставити себе на одну зі сходинок і обґрунтувати свій вибір.

Інструкція для дитини

Психолог говорить: «Якщо всіх дітей розставити на цих сходах, то на трьох верхніх сходах опиняться хороші діти: розумні, добрі, сильні, слухняні – чим вище, тим краще. Так на сходинці 1 знаходяться просто гарні діти, на сходинці 2 - дуже гарні, на сходинці 3 - найкращі. Ти знаєш, що є дуже гарні діти, є погані, є середні. Ось на цій драбинці (показується листок паперу з намальованою драбинкою) середні діти знаходяться посередині, ось на цьому майданчику (показати майданчик). Ці діти не погані, і не гарні, а середні. А на трьох нижніх сходах знаходяться погані діти – чим нижче, тим гірші. Знизу від майданчика знаходяться погані діти, на 2 сходинці знизу - дуже погані, на 3 знизу - найгірші. Зрозумів? Давай повторимо (повторюється з дитиною розташування сходинок). А тепер постав себе на ту сходинку, яку ти, на твою думку, займаєш. Покажи, куди б ти поставив себе, на яку сходинку?». Щоб легше було виконувати завдання можна помістити на ту чи іншу сходинку картинку із зображенням хлопчика чи дівчинки. Чому ти поставив себе на цю сходинку?».

Оцінювання результатів

Оцінка здійснюється за 7- бальною шкалою, де перша сходинка (найнижча) відповідає балу 1, середня сходинка (майданчик) відповідає балу 4, верхня сходинка відповідає балу 7. Таким чином, дитина може одержати від 1 до 7 балів.

Обговорення результатів

Для дітей, які вступають у перший клас, характерна наявність високої позитивної самооцінки. У нормі дитина повинна ставити себе не нижче, ніж на 2 сходинку зверху, тобто нормою є самооцінка в 6 балів. 7 чи 5 балів не є відхиленнями від норми, а свідчать про дуже гарні чи просто добрі стосунки до дитини в сім'ї й у дошкільному закладі.

Самооцінка від 1 до 3 балів, тобто віднесення дитиною себе до «поганих» дітей, є важливою ознакою неблагополучного соціального розвитку і, в першу чергу, є показником несприятливого досвіду соціальних взаємодій. Швидше за все, негативна самооцінка пов'язана з неблагополучними сімейними відносинами чи негативним ставленням батьків до самої дитини або пов'язана з несприятливим досвідом спілкування дитини в дошкільному закладі. Необхідно з'ясування конкретні причини негативної самооцінки, тому що на цій підставі можна прогнозувати успішність включення дитини в колектив класу і будувати програму корекції образу «Я» дитини.

6. Тест «Розвиток самоконтролю»

Мета: оцінити здатність дитини до самоконтролю, до оцінки власних дій, результатів цих дій та своїх можливостей.

Хід дослідження: дитині пропонують по черзі 4 картинки, на яких зображені її однолітки в ситуаціях невдачі в діяльності. Далі просять розповісти, що намальовано (якщо дитина неправильно зрозуміла ситуацію, то дорослий дає необхідні пояснення), пояснити причину невдачі дітей, які зображені на картинках, і запропонувати свої варіанти рішення практичної задачі.

На 1 картинці зображено, як дівчинка бере лійку, хоче полити квіти, але не може її підняти.

На 2 картинці намальована лава, через яку стрибає хлопчик, але видно, що він зачепився і падає.

На 3 картинці дівчинка збирається качатися на гойдалці, але ніяк не може на неї забратися.

На 4 картинці намальований хлопчик на схилі гори з поломаними лижами.

Оцінювання результатів:

1. Якщо дитина пояснює, що причина невдачі в об'єктах (лійці, лаві, гойдалці, гірці), тобто невдачі відбуваються по незалежним від героїв причинам, значить, дитина ще не навчилася оцінювати себе і контролювати свої дії. Скоріш за все дитина покине почату справу і займеться чим-небудь іншим.
2. Якщо дитина бачить причину події в самих героях і пропонує їм підрости, потренуватися, набратися сил, покликати на допомогу, значить, у неї хороша здатність до самооцінки і самоконтролю.
3. Коли дитина бачить причину невдач і в героях і в об'єктах, то це говорить про хорошу здатність до різнобічного аналізу ситуації.

Рис. 1

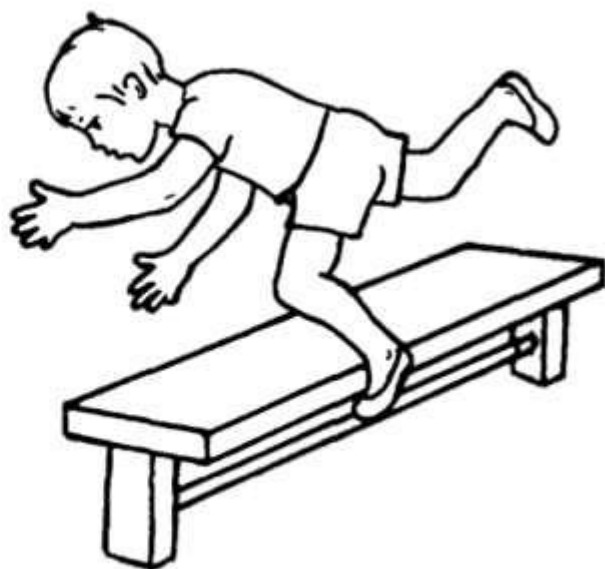

Рис. 2

Рис. 3

Рис. 4

7.Тест на визначення рівня домагань і потреби в досягненні успіху

Мета: визначити рівень домагань

Хід дослідження: дитині пропонують виконувати завдання різної складності: "Зараз ми будемо скласти узори". У мене є три види завдань: легкі, середні і складні. Якщо ти вибереш складне завдання і справишся з ним, то отримаєш 5 балів, якщо середнє – то 4 бала, легке – 3 бала. Якщо ти вибереш завдання і не справишся, то отримаєш тільки 2 бала. Намагайся набрати найбільше балів. А тепер скажи, яке завдання ти вибираєш. Після того Ви показуєте дитині картки, розкладені стопками. Подивись на ці завдання. Ось легкі, ось середні, а ось складні. Вибере те, з яким можеш справитися і виконуй. Після виконання пояснить дитині, справилася вона із завданням чи ні. Потім знову запропонуйте дитині здійснити вибір. Всього потрібно зробити 4 завдання. Зміст завдання полягає в тому, щоб із квадратів з червоним, білим і червоно-білим розфарбуванням скласти узори, намальовані на картках.

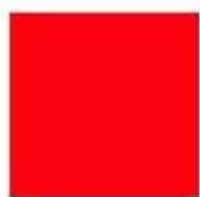
Під час виконання завдання психолог може спеціально створювати ситуацію успіху чи невдачі:

- оцінювати діяльність дитини як неуспішну, обмеживши час для виконання завдання чи вказавши на недоліки в роботі;
- оцінювати діяльність як успішну, надаючи більше часу на її виконання або непомітно надати допомогу дитині, якщо вона відчуває деякі труднощі.

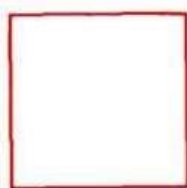
Аналіз результатів

По закінченні роботи визначається кількість виконаних і невиконаних завдань залежно від рівня складності.

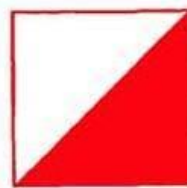
1. Якщо дитина обирає після досягнення успіху більш складні завдання, а після невдачі – менш складні, то у неї адекватна реакція на успіх і невдачу. Рівень домагань відповідає можливостям дитини, їй притаманне прагнення до успіху.
2. Якщо дитина прагне вибрати більш складні завдання, незалежно від досягнутого нею успіху чи невдачі і рівня складності попередніх завдань, то у неї неадекватна реакція на невдачу. Рівень домагань вищий за реальні можливості дитини. Їй притаманне прагнення до успіху.
3. Якщо дитина вибирає нескладні завдання незалежно від того, досягає вона успіху чи ні, то у неї неадекватна реакція на успіх. Рівень домагань нижчий реальних можливостей. Дитині притаманне прагнення уникати невдачі.
4. Якщо досягнення успіху і невдачі не впливають на вибір завдання. Завдання вибираються хаотично, незалежно від рівня складності, то у дитини неадекватна реакція на успіх і невдачу. Рівень домагань не сформований. Такі дії характерні для дітей молодшого віку.

Червоний

Білий

Червоно-білий

Рис. 1

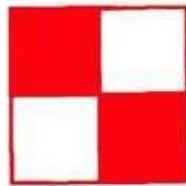
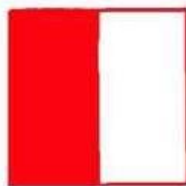

Рис. 2

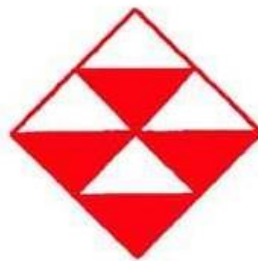
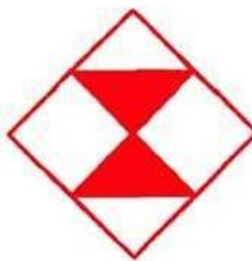
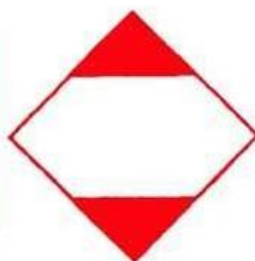
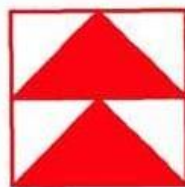

Рис. 3

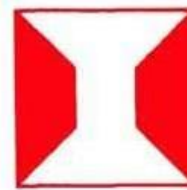
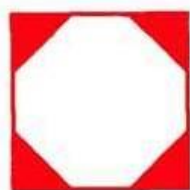
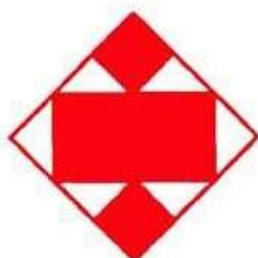

Рис. 4

8. Тест «Ставлення дитини до чужого дорослого» (для батьків і вихователів)

Якщо відмічена особливість поведінки властива дитині, то відповідне твердження оцінюється в 1 бал, якщо ні – 0 балів.

1. Дитина розмовляє з вихователем чи іншим значущим для неї дорослим тільки тоді, коли знаходиться з ним наодинці чи після деяких зусиль «розговорити» її.
2. Обманює зі страху.
3. Дуже болісно переживає, плаче, ображається, якщо їй роблять зауваження.
4. Дуже тривожна, щоб бути неслухняною.
5. Любить, щоб до неї проявляли симпатію, але не просить про це.
6. Ніколи не приносить дорослому і не показує знайдених нею речей.
7. Вітається з вихователем тільки тоді, коли він зверне на неї увагу.
8. Не підходить до дорослого з власної ініціативи.
9. Ніколи не просить про допомогу.
10. Легко стає «нервовою», червоніє, коли їй задають запитання.

Оцінка результатів

10 – 7 балів – у дитини складні труднощі у спілкуванні, зумовлені негативним переживанням з приводу контактів з чужими дорослими.

4 – 6 балів – труднощі в спілкуванні можуть бути зумовленими не ставленням до дорослого, а конкретною ситуацією (не відповідає на питання вихователя через страх, що інші діти будуть над нею сміятися) чи недоліками виховання.

1 - 3 бала – скоріше за все, це прояви деяких індивідуальних особливостей дитини, про які потрібно повідомити майбутнього вчителя.

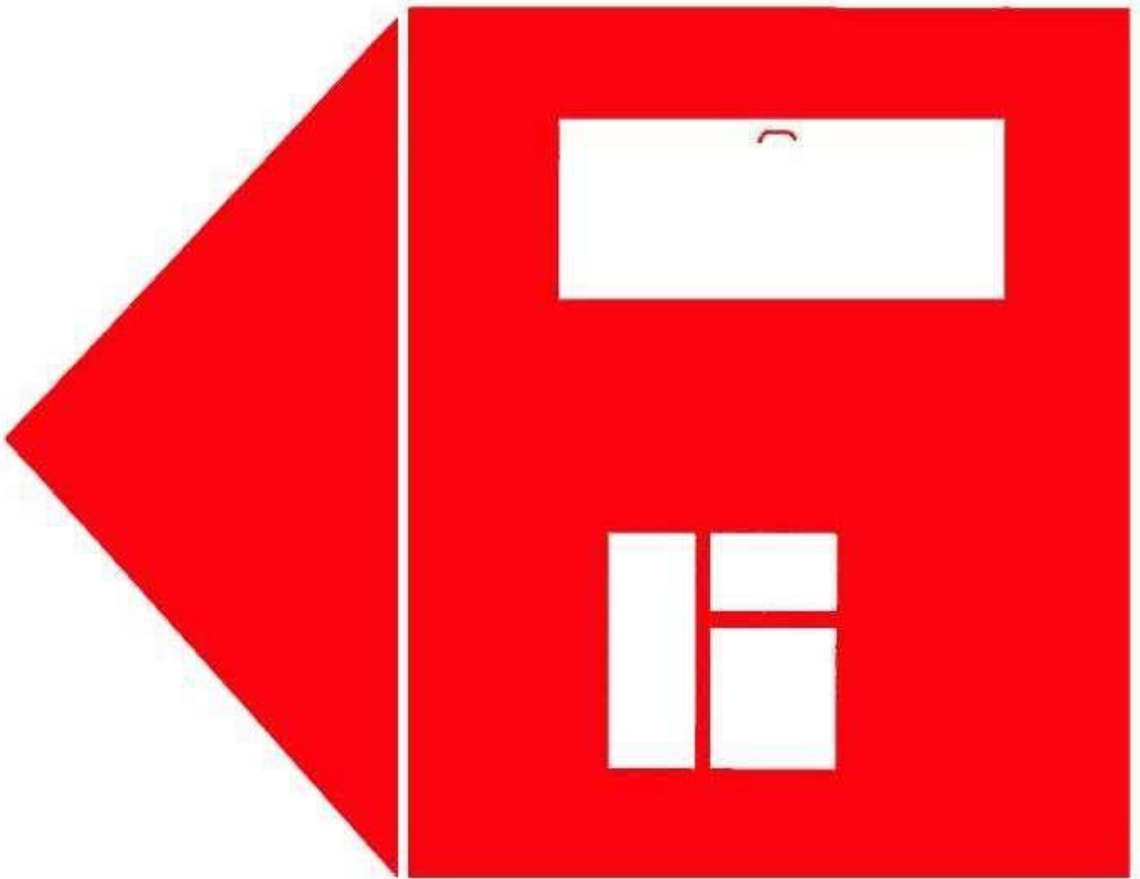
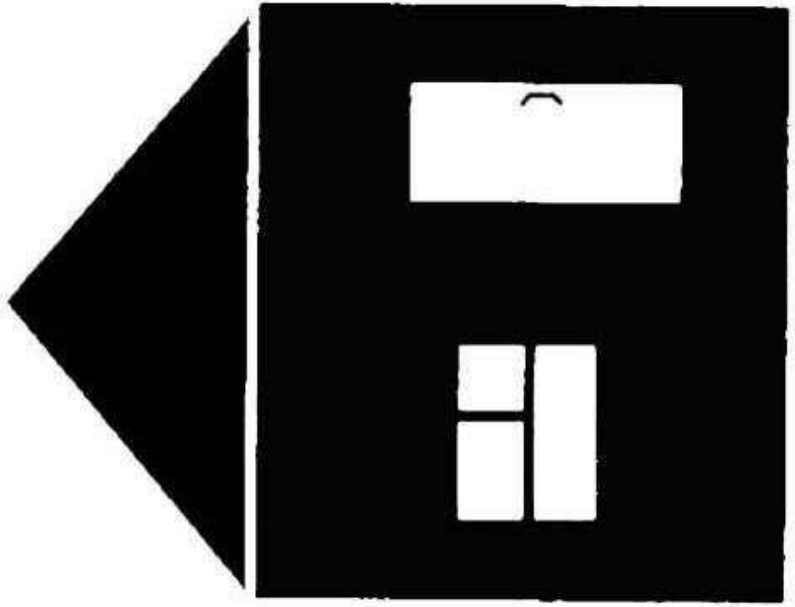
9.Соціометрія для дошкільників Тест «Два будиночки»

Мета: виявлення дітей з проблемами у спілкуванні.

Обладнання: лист паперу, на якому малюються два будинки. Один із них більший – червоного кольору, інший менший – чорного кольору. Як правило, цей малюнок не готують заздалегідь, а малюють на очах у дитини чорним і червоним олівцями.

Інструкція: дитині говорять: «Подивись на ці будиночки. Уяви собі, що червоний будиночок належить тобі, в ньому багато цікавих іграшок, і ти можеш запросити до себе всіх, кого захочеш. А в чорному будинку іграшок немає зовсім. Подумай і скажи, кого б із дітей своєї групи ти запросив би до себе, а кого запросив би в чорний будиночок».

Психолог записує тих дітей, яких дитина забирає до себе в червоний будиночок, і тих, кого вона хоче відселити в чорний будиночок. Після закінчення роботи дитину запитують, чи не хоче вона поміняти кого-небудь місцями, чи не забула когось.

Аналіз результатів:

Потрібно звернути увагу на те, скільки дітей дитина помістила в червоний будиночок, а скільки в чорний, по відношенню до яких дітей групи зроблений позитивний вибір, а по відношенню до кого – негативний. Для кожної дитини рахується кількість позитивних (кількість балів зі знаком «+») і негативних виборів (кількість балів зі знаком «-») зі сторони інших дітей групи, потім від більшого числа віднімають менше і ставлять знак більшого числа.

+ 4 і більше балів – набирають «соціометричні зірки», це зовні привабливі, достатньо впевнені в собі діти, які користуються авторитетом в групі однолітків, вони лідирують в іграх, з ними охоче дружать інші діти.

Від + 1 до + 3 балів (виборів зі знаком «-» немає) – ці діти надають перевагу іграм і спілкуванню з постійним обмеженим колом друзів (чи одним постійним другом), при цьому з іншими дітьми вони майже не конфліктують, в своїй маленькій групі можуть бути лідером.

Від – 2 до + 2 балів (сума складається з «+» і «-») – активні, рухливі, достатньо спілкуються з іншими дітьми, але нерідко конфліктні діти, вони легко вступають у гру, але також легко сваряться і відмовляються гратися, часто ображаються і ображають інших, але легко забувають образи.

0 балів (вибори зі знаком «+» зі знаком «-» відсутні) – цих дітей просто не помічають, їх ніби немає в групі, як правило це тихі, малоактивні діти, які грають наодинці і прагнуть до контактів з однолітками: частіше за все такі результати отримують по відношенню до дітей, які часто хворіють і тих, хто недавно з'явився в колективі.

- 1 і менше балів – це діти, якими нехтують однолітки, нерідко вони зовні мало привабливі чи мають явно виражені фізичні дефекти: нервозні, занадто конфліктні, негативно поведуть себе по відношенню до інших дітей.

Особливу увагу потрібно звернути на тих дітей, які основну кількість дітей помістили в чорний будиночок, залишаючись наодинці чи оточуючи себе дорослими. Як правило, це дуже замкнуті діти, які ні з ким не спілкуються або, навпаки, конфліктують, які встигли посваритися уже зі всією групою. Передбачити труднощі у спілкуванні з однолітками в школі у таких дітей можна з більшою ймовірністю.

10. Ставлення дитини до однолітків (для батьків і вихователів)

Якщо відмічена особливість поведінки властива дитині, то відповідне твердження оцінюється в 1 бал, якщо ні – 0 балів.

1. Старається уникнути активної участі в грі.
2. Не проявляє приязні і доброзичливості до інших дітей.
3. Ніколи не ділиться з іншими дітьми іграшками і солодощами.
4. Не надає допомоги іншим, навіть якщо їй про це попросять.
5. Погоджується на другорядні ролі, ніколи не висловлює бажання бути головним у грі.
6. У неї немає друзів ні в дитячому садочку, ні на подвір'ї.
7. Уникає спілкування з іншими дітьми.
8. У грі завжди прагне отримати значиму роль, а якщо не отримує, то відмовляється грати.
9. Не проявляє зацікавленості до колективних ігор, грає наодинці.
10. Часто жаліється дорослим, що її ображають інші діти.

Оцінка результатів

7 - 10 балів – у дитини серйозні труднощі в спілкуванні, пов'язані з негативним ставленням до інших дітей, ці труднощі можуть виявитися в стосунках з однокласниками в школі.

4 – 6 балів – труднощі зумовлені невмінням встановлювати контакти з однолітками частіше за все через недостатній досвід спілкування чи через невпевненість в собі.

1 – 3 бала – труднощі в спілкуванні ситуативні чи зумовлені деякими індивідуальними особливостями дитини, які, як правило, корегуються під впливом дитячого колективу.

(мотиваційний компонент)

11.Методика «Читання казки»

на визначення домінуючого ігрового або пізнавального мотиву дитини

Хід дослідження

На столі виставлено звичайні, не надто привабливі іграшки, дітям пропонують упродовж хвилини розглянути їх.

Після цього дітей підкликають і пропонують послухати казку, яку вони раніше не чули. На цікавому місці читання переривається і експериментатор запитує дітей, чого їм хочеться: погратися з виставленими на столі іграшками або дослухати казку до кінця.

Чому зайці взимку носять білі шубки

Зустрілися якомсь у лісі Мороз і Заєць. Мороз нахвалявся:

— Я найсильніший у лісі. Кожного заморожу, перетворю на бурульку.

— Не хвалися, Морозе Васильовичу, не здолаєш! — каже Заєць.

— Ні, здолаю!

— Ні, не здолаєш! — наполягає на своєму Заєць.

Сперечалися вони, сперечалися. Захопив Мороз заморозити Зайця. І каже: «Давай, Зайцю, поб'ємося об заклад, що я тебе переможу».

— Давай, — погодився Заєць. *(Тут читання переривається).*

Мороз почав Зайця морозити. Холоду напустив, крижаним вітром закрутив. А заєць почав бігати, скакати. Катається по снігу, співає:

Князеві тепло,

Князеві гаряче,

Гріє, горить

Сонечко яскраве!

Стомився Мороз, міркує: «Який сильний Заєць». А сам ще сильніше лютує, такого холоду напустив, що кора на деревах лопається, тріщить. А Зайцеві байдуже.

Зовсім вибився із сил Мороз, а Заєць не замерз. Відступив Мороз від Зайця: «Хіба тебе заморозиш — дуже ти спритний та прудкий!»

Подарував Мороз Зайцеві білу шубку. Відтоді зайці взимку ходять у білих шубках.

Інтерпретація результатів

Діти з вираженим пізнавальним інтересом воліють **дослухати казку.**

Діти зі слабкою пізнавальною потребою воліють **погратися. Але гра їх, як правило, може бути суто маніпулятивною.**

12.Методика «Внутрішня позиція школяра» (Н.І.Гуткіної)

Мета: виявлення внутрішньої позиції школяра.

Обладнання: експериментальна бесіда, яка складається з 12 запитань.

Внутрішню позицію школяра можна виявити у грі, але цей шлях займає багато часу. Тому гру можна замінити експериментальною бесідою, яка дає аналогічний результат. Бесіда включає питання, які допомагають побічним чином визначити наявність пізнавальної і навчальної мотивації, а також культурний рівень середовища, в якому зростає дитина.

Інструкція: експериментатор просить дитину відповісти на запитання:

1. Ти хочеш йти до школи?
2. Чи хочеш ти ще на один рік залишитися в дитячому садку(вдома)?
3. Які заняття тобі більш за все подобалися в дитячому садку? Чому?
4. Чи любиш ти, коли тобі читають книжки?
5. Ти сам просиш, щоб тобі почитали книжку?
6. Які в тебе найулюбленіші книжки? Назви їх?
7. Чому ти хочеш йти до школи?
8. Чи прагнеш ти закінчити роботу, яка в тебе не виходить чи залишаєш її?
9. Тобі подобається шкільне приладдя?
10. Коли б тобі дозволили користуватися шкільним приладдям, а до школи дозволили б не йти, чи задовольняло б це тебе? Чому?
11. Якби ти зараз грав з друзями у школу, ким би ти хотів бути : вчителем чи учнем?
12. Коли ти граєш у школу, чого тобі хочеться: щоб урок був довшим чи перерва? Чому?

Інтерпретація результатів

На запитання 1, 2 практично всі діти відповідають «Так», тому вони не є інформативними.

Якщо дитина хоче йти до школи, то, як правило, вона відповідає на питання 2 незгодою залишитись ще на один рік в дитячому садку або вдома, і навпаки.

Важливо звернути увагу на те, як дитина пояснює своє бажання йти до школи: «щоб навчитися читати, писати» тощо. Але деякі діти відповідають, що вони хочуть іти до школи тому, що їм «набридло в дитячому садку» чи «не хочеться спати після обіду», тобто бажання йти до школи не пов'язане із змістом навчальної діяльності чи зміною соціального статусу дитини.

Питання 3-6 спрямовані на з'ясування пізнавального інтересу опитуваного, а також рівня його розвитку. Деяке уявлення про дитину дає питання 6 (про улюблені книжки).

Відповідь на питання 8 дає уявлення про те, як дитина ставиться до труднощів у діяльності.

Коли дитина ще не дуже бажає стати учнем, то її задовольняє ситуація, яка пропонується питанням 10, і навпаки.

Якщо дитина бажає вчитися, то вона, як правило, у грі в школу обирає роль учня, пояснює це бажанням вчитися (питання 11), а також обирає варіант «щоб урок був довшим, ніж перерва», щоб більше займатися на уроці навчальною діяльністю (питання 12).

Аналіз відповідей на питання демонструє сформованість (+), чи не сформованість (-) внутрішньої позиції школяра.

13. Навчальна мотивація (автор М.Гінзбург)

Обладнання: 6 карток зі схематичним зображенням фігур.

Інструкція: «Зараз я прочитаю тобі розповідь. Послухай.

Хлопчики (дівчатка) розмовляли про школу. Перший хлопчик сказав: «Я ходжу до школи, тому що мене мама примушує. А якби не мама, я б у школу не ходив». На стіл перед дитиною викладається картка № 1 (зовнішній мотив).

Другий хлопчик сказав: «Я ходжу до школи, тому що мені подобається вчитися, подобається робити уроки. Навіть якби школи не було, я б однаково вчився». Викладається картка № 2 (навчальний мотив).

Третій хлопчик сказав: «Я ходжу до школи, тому що там весело і багато дітей, із якими можна гратися». Викладається картка № 3 (ігровий мотив).

Четвертий хлопчик сказав: «Я ходжу до школи, тому що хочу бути великим. Коли я у школі, я почуваюся дорослим, а до школи я був маленьким». Викладається картка № 4 (позиційний мотив).

П'ятий хлопчик сказав: «Я ходжу до школи, тому що потрібно вчитися. Без навчання ніякої справи не зробиш, а вивчишся – і можеш стати ким захочеш». Викладається картка № 5 (соціальний мотив).

Шостий хлопчик сказав: «Я ходжу до школи, тому що одержую там хороші бали». Викладається картка № 6 (мотив одержання балу).

А тепер подумай і дай відповідь:

- Як по-твоєму, хто з них має рацію? Чому?
- З ким із них ти хотів би разом гратися? Чому?
- З ким із них ти хотів би разом учитися? Чому?»

Дитина послідовно здійснює три вибори, при цьому вказує на відповідну картинку і пояснює її. Якщо пояснення дитини не досить чіткі, їй ставлять контрольне запитання: «А що цей хлопчик сказав?»

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТУ: Вибір дитини фіксується у протоколі проміжного результату № 1.

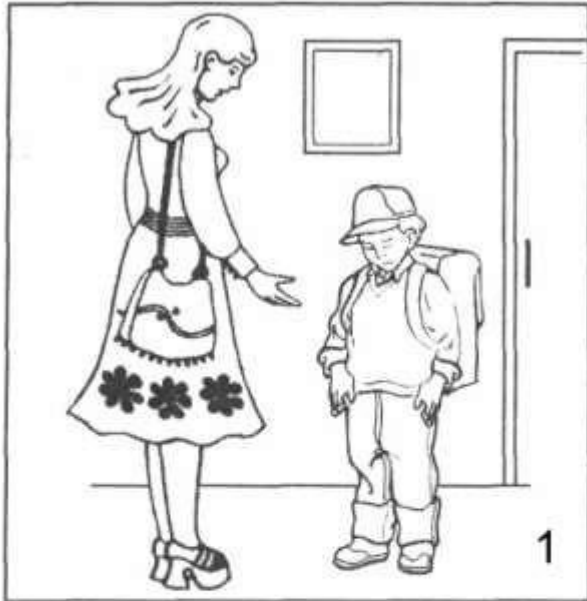
Зовнішній мотив – 0 балів; позиційний мотив – 3 бали; навчальний мотив – 5 балів, соціальний мотив – 4 бали; ігровий мотив – 1 бал; оцінка – 2 бали.

Контрольний вибір додає до загальної суми кількість балів відповідного вибору.

Домінуюча мотивація діагностується найбільшою кількістю балів. Дитина може керуватися й іншими мотивами. Про не сформованість мотивації навчання свідчить відсутність переваг, тобто різні підходи у всіх ситуаціях.

БЛАНК ДЛЯ ФІКСАЦІЇ ПРОМІЖНИХ ПРОТОКОЛІВ Навчальна мотивація (автор М.Гінзбург)

Вибори	Мотиви					
	1	2	3	4	5	6
I вибір						
II вибір						
III вибір						
Контрольний вибір						

Дуже добре!

14.Методика «Бесіда про школу»

(за Т. Нежновою)

Прізвище та ім'я дитини

Дата заповнення

<i>Запитання бесіди</i>	<i>Варіанти відповідей</i>	<i>Бал и</i>
1. Чи хочеш ти йти до школи?	А — дуже хочу;	2
	Б — так собі, не знаю;	1
	В — не хочу.	0
2. Чому ти хочеш йти до школи?	А — інтерес до навчання, занять: хочу навчитися читати, писати, стати грамотним, розумним, багато знати, довідатися про нове;	2
	Б — інтерес до зовнішньої шкільної атрибутики: нова форма, книги, портфель;	1
	В — позашкільні інтереси: у садку набридло, у школі не сплять, там весело, всі діти йдуть до школи.	0
3. Чи готуєшся ти до Школи? Як ти готуєшся (тебе готують) до школи?	А — освоєння деяких навичок читання, письма, лічби: з мамою вчили літери, лічили, розв'язували задачки;	2
	Б — придбання форми, шкільного приладдя;	1
	В — заняття, що не стосуються школи.	0
4. Чи подобається тобі в школі? Що тобі подобається (не подобається) найбільше? (Попередньо у дитини запитати, чи була вона у школі).	А — уроки, шкільні заняття, що не мають аналогів у дошкільному житті дитини;	2
	Б — позашкільні заняття та інші, пов'язані з навчанням, моменти: перерва, заняття в позаурочний час, особистість учителя, зовнішній вигляд школи, оформлення класу;	1
	В — уроки художньо-фізкультурного циклу, знайомі і близькі дитині в дошкільному дитинстві.	0
5. Якби тобі не треба було б ходити до школи (дитячого садка), чим би ти займався вдома, як би проводив свій день?	А — заняття навчального типу: писав би літери, читав;	2
	Б — дошкільні заняття: малювання, конструювання;	1
	В — заняття, що не мають відношення до школи: ігри, допомога по господарству, догляд за тваринами.	0

Загальна кількість балів:

Можливі варіанти відповідей, їхнє оцінювання та інтерпретація:

А — орієнтація на зміст навчальної діяльності — *2 бали*;

Б — орієнтація на зовнішні атрибути навчальної діяльності і шкільного життя — *1 бал*;

В — орієнтація на позашкільні види діяльності і умови — *0 балів*.

Інтерпретація результатів.

Рівні сформованості внутрішньої позиції:

Достатній (10—9 балів) — навчальна орієнтація дитини і позитивне ставлення до школи (*внутрішня позиція школяра достатньо сформована*).

Початковий (8—5 балів) — інтерес дитини переважно до зовнішньої атрибутики шкільного життя (*початкова стадія формування внутрішньої позиції школяра*).

Низький (4—0 балів) — дитина не виявляє інтересу до школи (*внутрішня позиція школяра не сформована*).

Інтелектуальний компонент.

15. Тест "Запам'ятай 10 слів"

Мета: діагностувати стан слухової вербальної пам'яті (варіант тесту З.М.Істоміної).

Матеріал: 10 слів, не пов'язаних одне з одним за змістом.

Тест має три форми — А, Б і В. Для дітей 5 років використовуйте лише форми А і В.

Слова до тесту форми А: *груша, око, лев, береза, чобіт, окуляри, диван, лелека, чашка, ранець.*

Слова до тесту форми Б: *яблуко, ніс, слон, дуб, лампа, голка, книга, машина, ворона, молоток.*

Слова до тесту форми В: *сіно, стіл, ворона, зошит, комп'ютер, конструктор, годинник, картина, човен, яблуко.*

Добираючи слова самостійно, потрібно слідкувати за тим, щоб вони називали знайомі дітям предмети і не були пов'язані за змістом.

Інструкція для дорослого: Слова слід вимовляти не поспішаючи, в одному темпі. Після того як ви голосно і виразно прочитали слово, зробіть паузу на 2-3 секунди і лише після неї вимовте наступне слово. Зверніть увагу, як дитина слухає слова, чи намагається їх запам'ятати, як часто відволікається. Не варто у цю хвилину робити їй зауваження. Після проведення тесту результати спостережень можуть допомогти вам проаналізувати разом з дитиною, що перешкоджало, а що допомагало їй під час запам'ятовування слів.

Повторне тестування бажано проводити не раніше, ніж через 2-3 місяці. Відповіді дитини фіксуйте в протоколі.

Інструкція для дитини: Послухай уважно слова, які я прочитаю, і постарайся їх запам'ятати. Після того, як я закінчу їх читати, ти назвеш ті слова, які запам'ятав.

Оцінювання результатів:

Показник для реєстрації: кількість правильно відтворених слів (незалежно від їх послідовності). За кожне правильно відтворене слово нараховується 1 бал. Максимальний результат -10 балів.

Високий рівень - 6-10 балів.

Середній рівень - 4-5 балів.

Низький рівень - 1-3 бали.

16. Тест «Впізнавання фігур»

Мета: діагностувати стан зорової пам'яті (варіант тесту Бернштейна).

Матеріал: Секундомір або годинник із секундною стрілкою. Дві таблиці з геометричними фігурами (табл.1 і табл.2).

Тест має три форми — А, Б і В. Для дітей 5 років використовуйте форми А і В.

Інструкція для дорослого: Спершу ви читаєте дитині інструкцію. І лише коли вона зрозуміє зміст гри, пропонуєте подивитися на таблицю 1 (таблиця 2 у цей час повинна бути закрыта). Демонструйте її протягом 10 секунд. Завдання дитини — запам'ятати зображені на ній фігури. Потім закрийте першу таблицю і покажіть другу. Малюк повинен впізнати серед зображених на ній фігур ті, що були на першій таблиці, і відзначити ці фігури олівцем, або показати.

Повторне тестування рекомендується проводити через 2-3 місяці. Для нього можна використати ту ж або іншу форму тесту. Результати заносьте в протокол.

Інструкція для дитини: Зараз я покажу тобі на короткий час таблицю з різними фігурками. Будь дуже уважним(-ою) і постарайся їх запам'ятати. Потім я заберу цю таблицю і покажу тобі іншу. На ній буде вже більше фігурок, але серед них будуть й ті, що ти запам'ятаєш. Тобі потрібно буде лише знайти їх і показати мені. Якщо ти готовий почати гру, скажи: "Готовий!"

Оцінювання результатів:

Показник для реєстрації: кількість правильно відтворених фігур. За кожен таку фігуру — 1 бал. Максимальний результат — 9 балів.

Оцінка результатів:

Дуже високий результат - дев'ять фігур упізнані правильно.

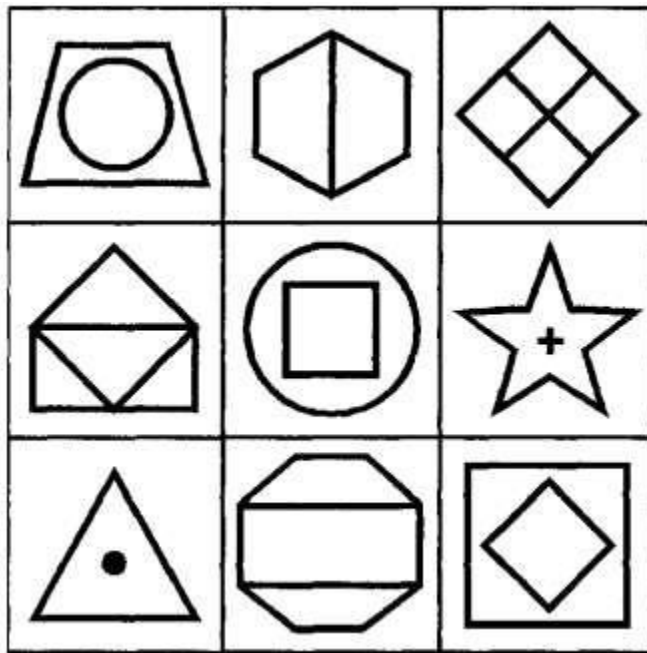
Норма - 7- 8 фігур (для 7 років).

Низька норма - 6 фігур (для 7 років, для 6 років - норма).

Низький результат - менше шести фігур.

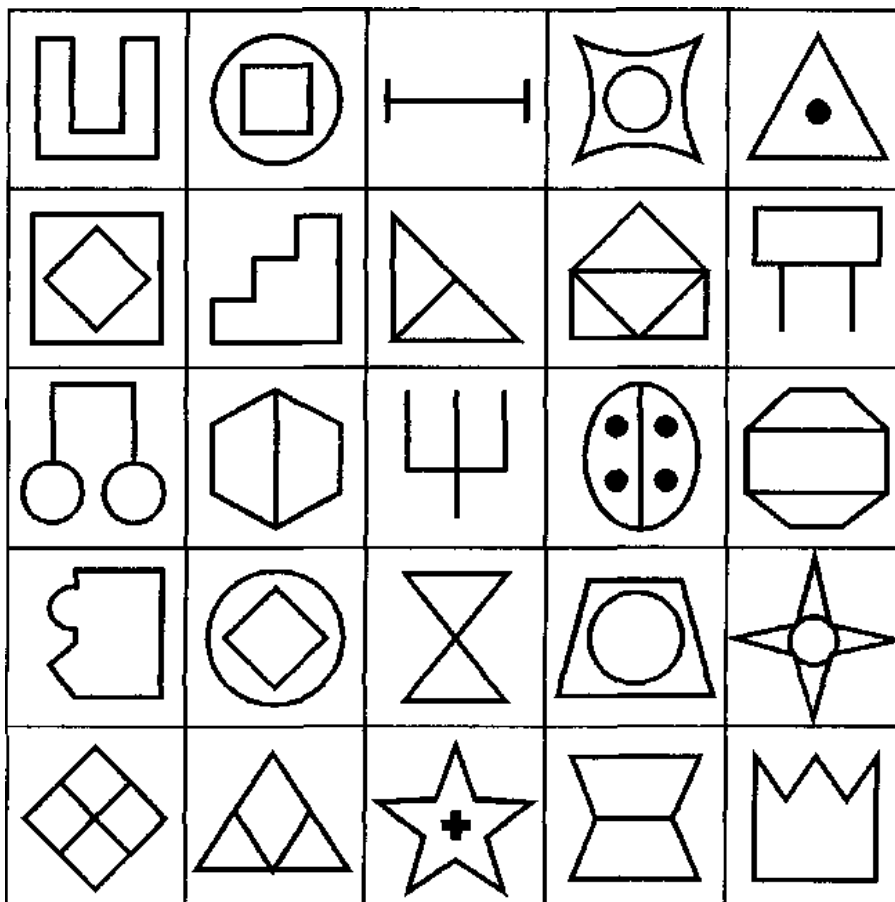
Форма А

Таблиця 1

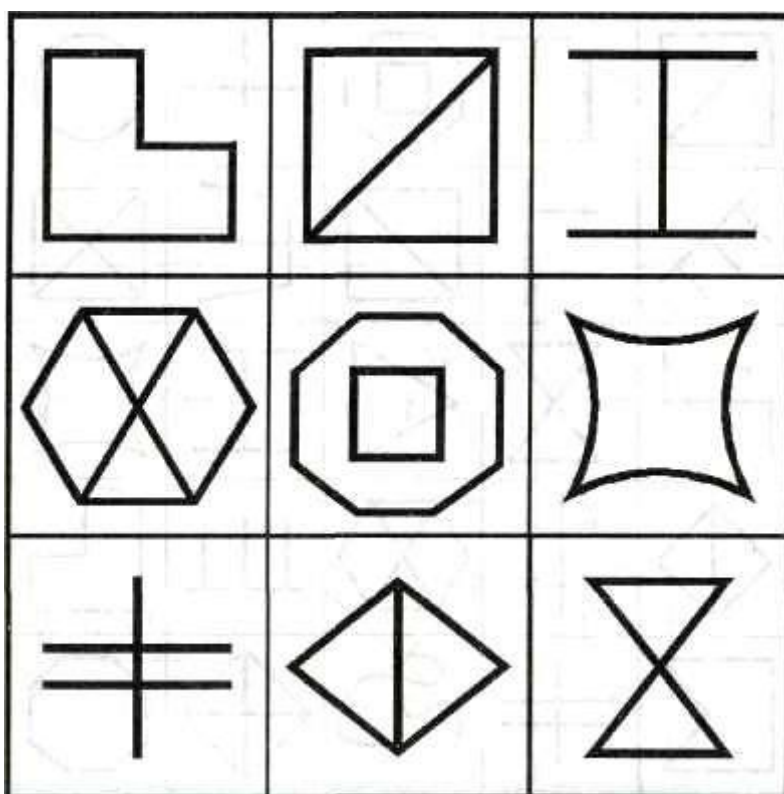
Форма А

Таблиця 2

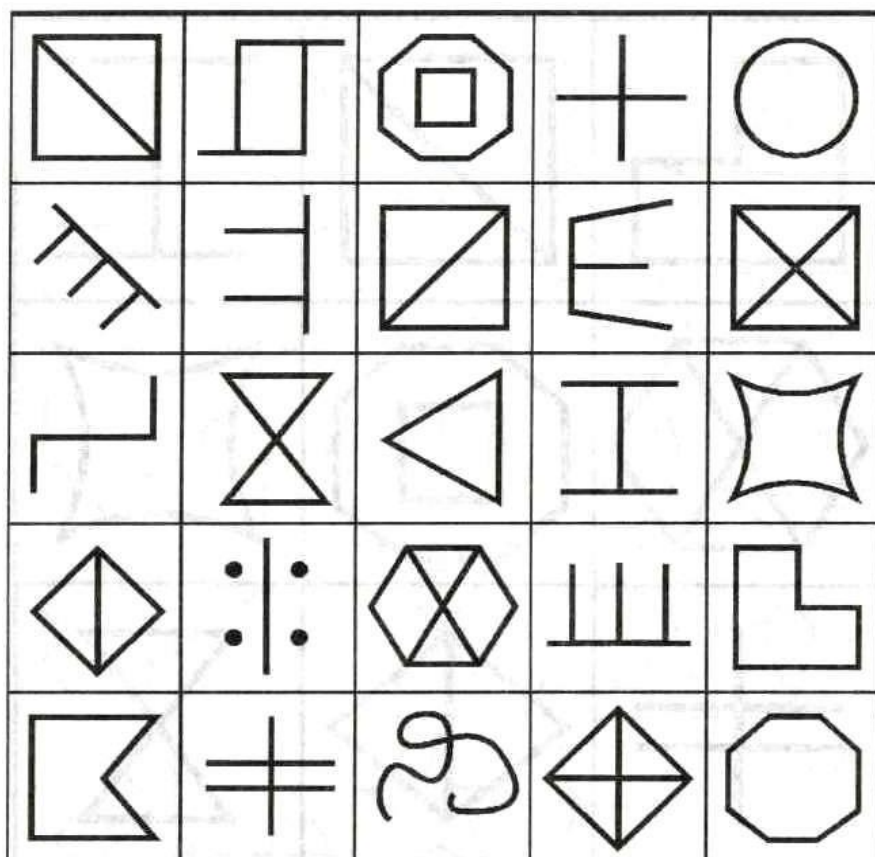
Форма Б

Таблица 1

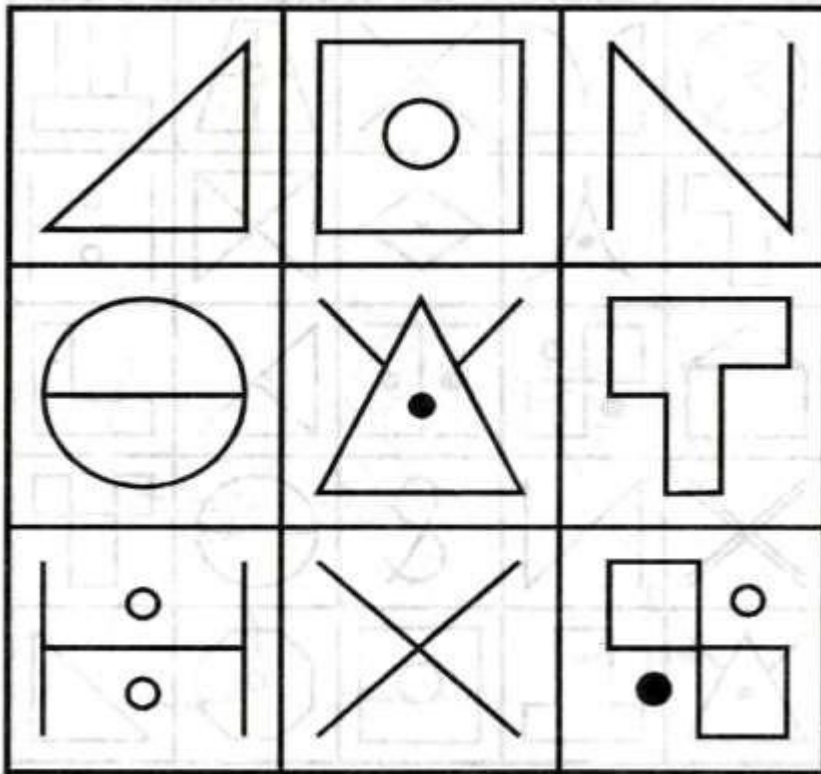
Форма Б

Таблица 2

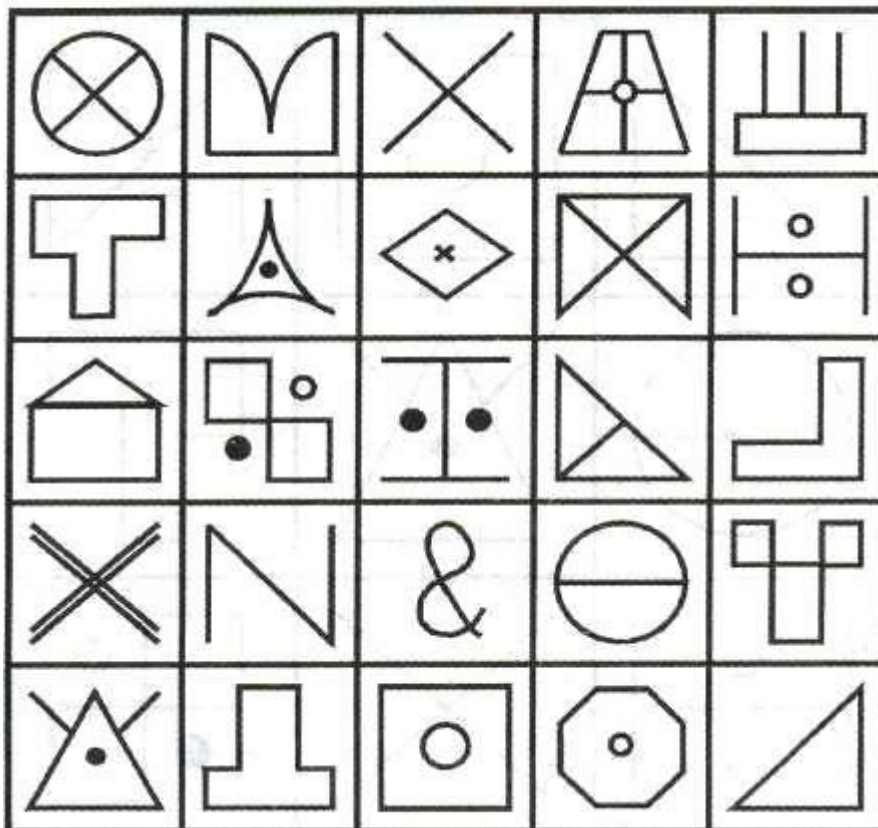
Форма В

Таблица 1

Форма В

Таблица 2

17. Методика “ЧЕТВЕРТИЙ ЗАЙВИЙ”

Основи логічного мислення, які формуються до часу вступу у школу, базуються на розвиткові наочно-образного мислення та є природним його продовженням. Систематизація образних уявлень та відображення у них суттєвих закономірностей та співвідношень усередині різних областей дійсності – перехідна сходинка до логічного мислення. Інше джерело дитячої логіки – формування наочно-схематичного мислення. В узагальнених, схематизованих образних уявленнях вичленовуються основні властивості об'єктів та встановлюються значимі взаємозв'язки між ними.

Недостатня розчленованість образних та понятійних характеристик об'єктів у мисленні дитини призводить до частих труднощів у засвоєнні навчального матеріалу. Наприклад, якщо дитина при слові “сантиметр” не може позбутися образного уявлення маминого сантиметра, яким користуються при пошитті одягу, то всі пояснення учителя дитина сприйматиме через призму такого уявлення, це заважатиме їй зрозуміти зміст уроку.

Перевірку сформованості основ словесно-логічного мислення, бажано будувати на основі поєднання чисто словесних завдань із завданнями, виконання яких передбачає дії з наочним матеріалом.

Досліджується рівень узагальнень, логічна обґрунтованість і чіткість формулювань, активність, можливість формування і використання узагальнених уявлень.

Для діагностування потрібно 10 карток, побудованих за принципом: 3 предмети об'єднані загальним поняттям, а 4-й стосується іншого поняття. Предмети та їх призначення повинні відповідати звичайному рівню обізнаності дітей шестирічного віку.

Техніка проведення. Дитині показують картку із зображенням 4-х предметів і просять назвати їх. Після чого ставиться питання: „Подивись уважно і скажи, який тут предмет зайвий і чому? Який не підходить? Чому? А які 3 з них мають щось спільне?».

Коли роботу з усіма 10 картками завершено, слід приступати до аналізу.

Готуючи картки, доцільно передбачити 4-5 таких, де б за кольором контрастували не зайві предмети, а ті, що входять до складу поняття (наприклад, така картка: груша, слива, яблуко, морквина. Слива за кольором виділяється, але це не суттєва ознака). Такі завдання дають можливість визначити, наскільки діти оперують суттєвими ознаками, відходячи від несуттєвих і контрастних.

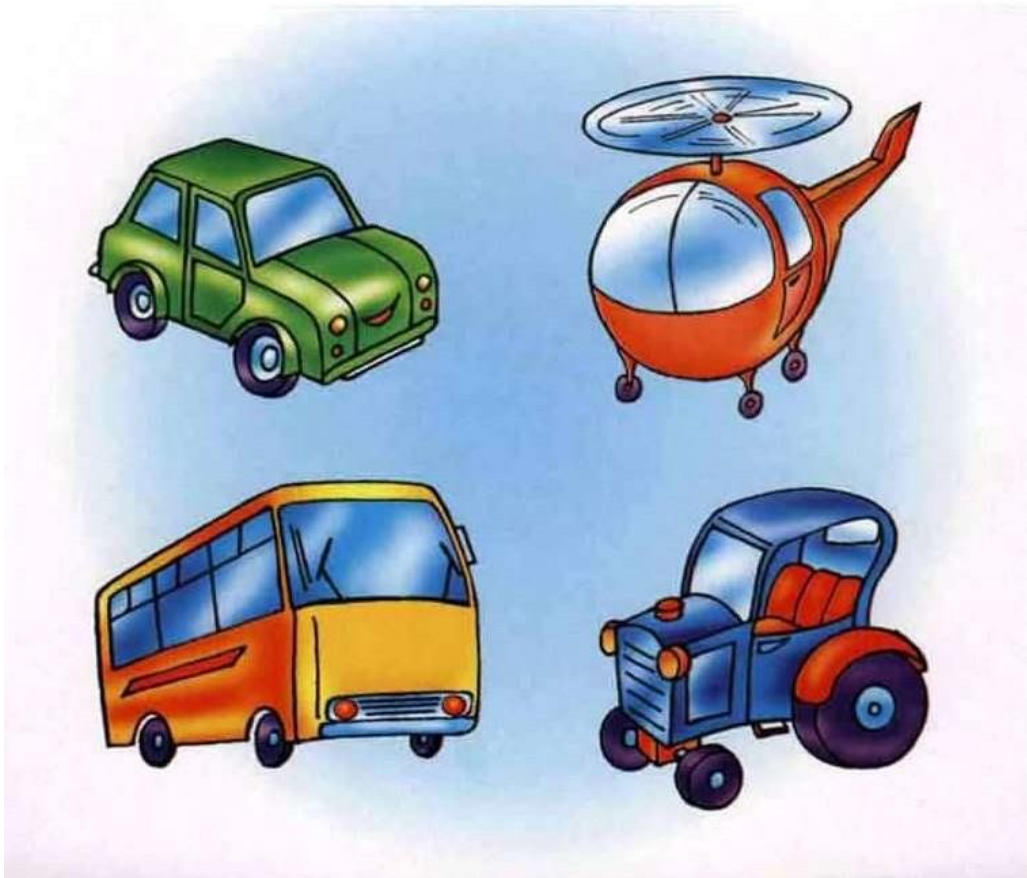
АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ:

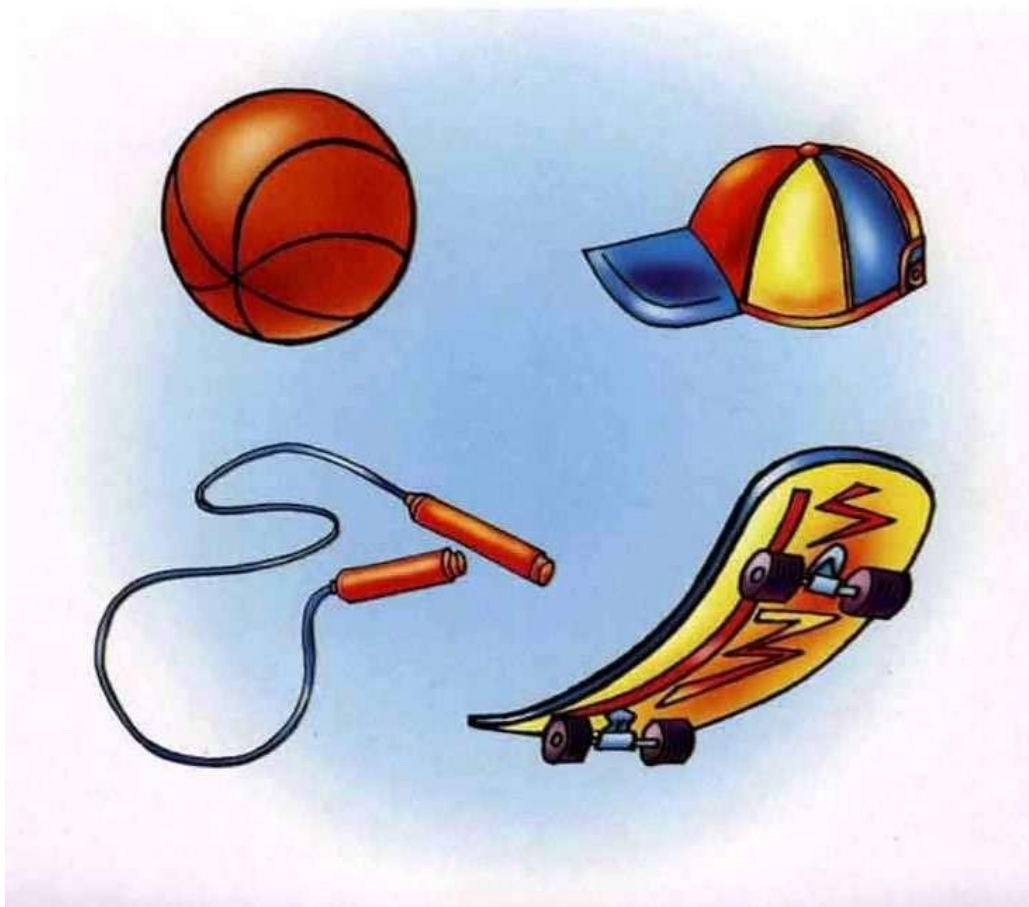
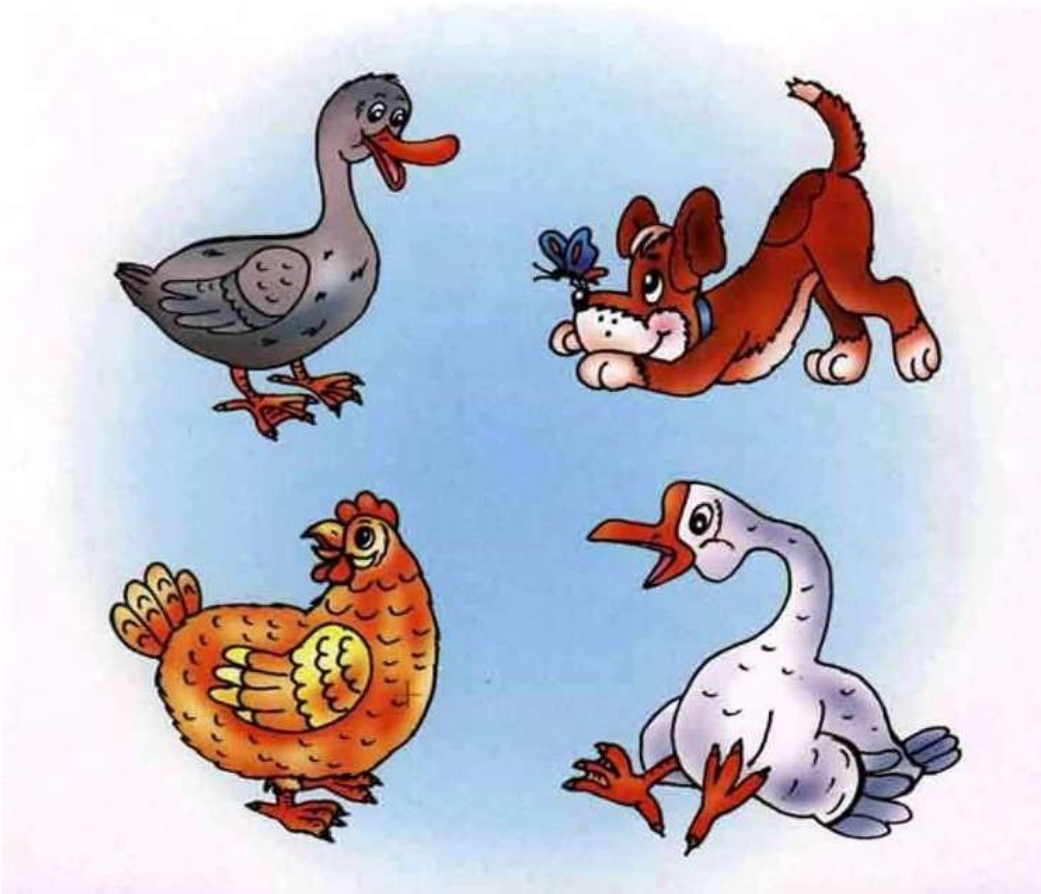
Висока готовність мислення, коли 7-10 карток пояснюються з використанням двох родових понять (зайва рибка, бо це риби, а решта – одяг), 3-4 картки включають тільки одне родове поняття (зайва лопата, бо решта – посуд).

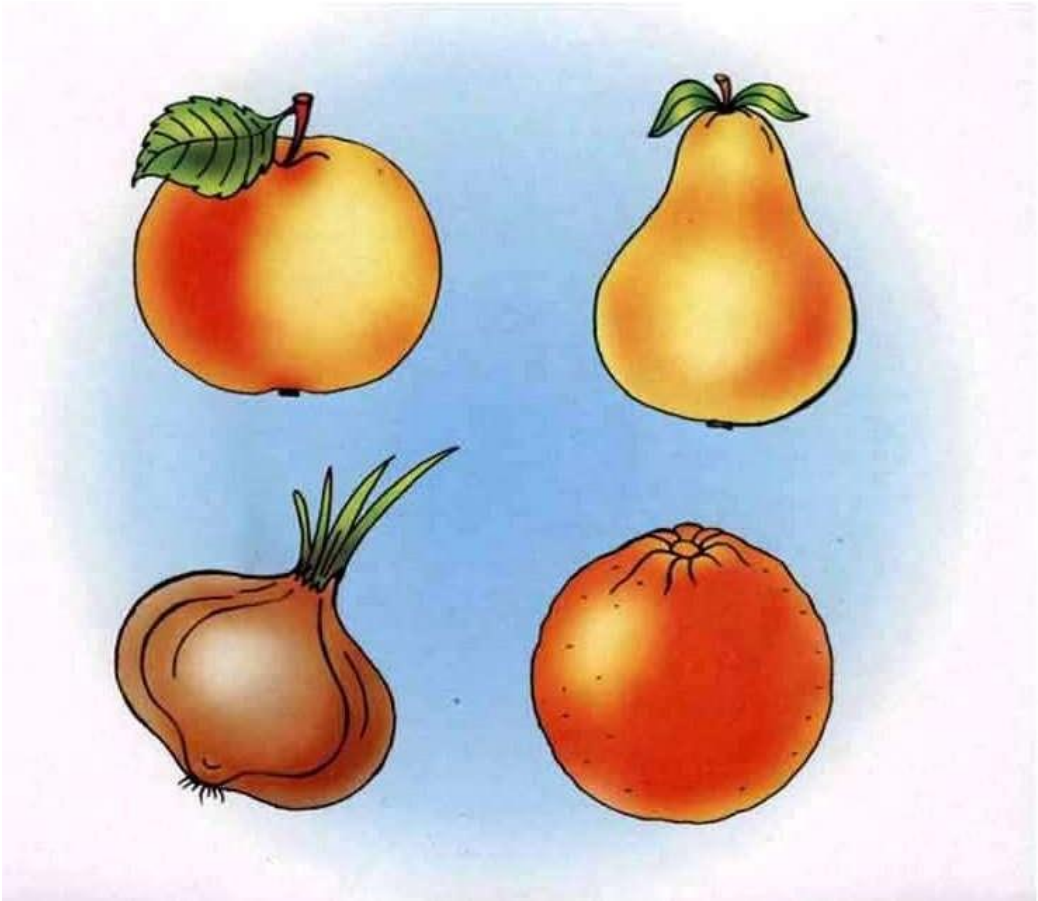
Достатня готовність мислення 7-10 карток пояснюються через одне родове поняття (зайва лопата, бо це інвентар), або половина з двома родовими поняттями, а половина – з одним.

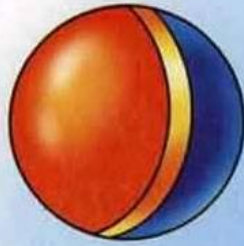
Низька готовність – коли в 7-10 картках тільки називається зайвий предмет без пояснень. Або виділяється предмет за неістотними ознаками (зразок картки: зайва – риба, бо вона жива; або зайвий бантик, бо він червоний).

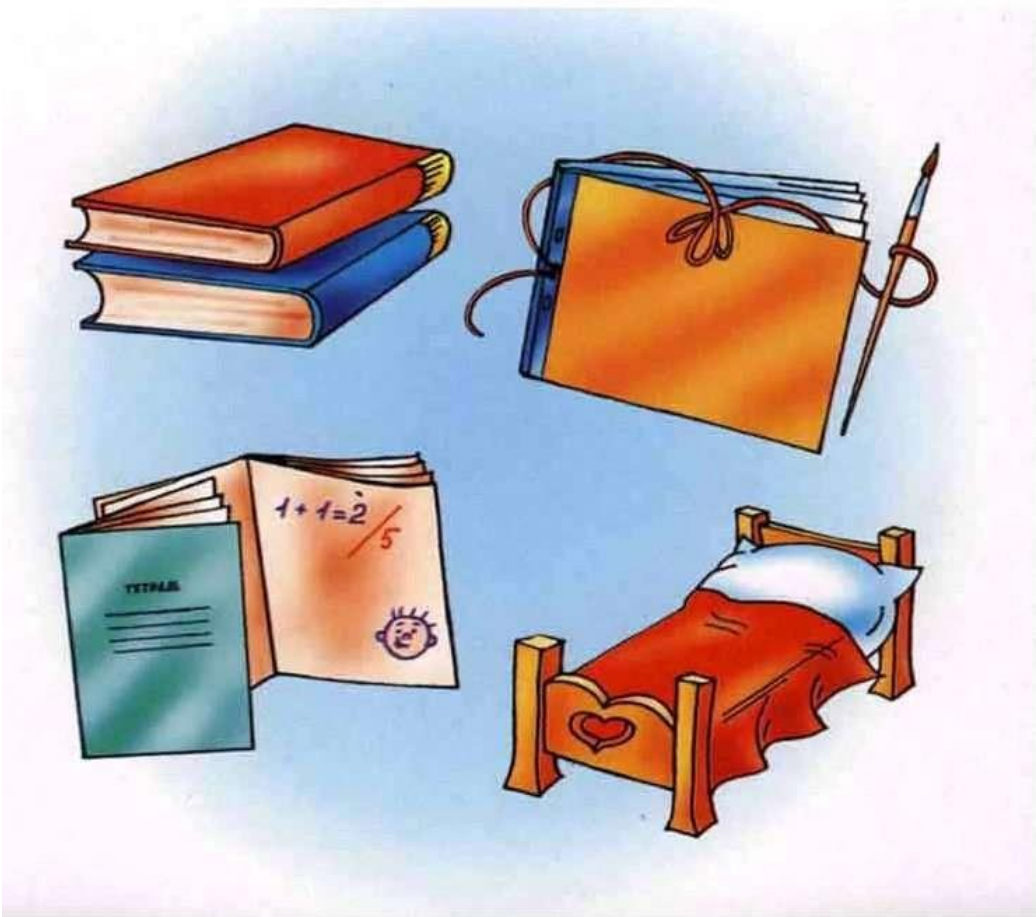
Діти із затримкою психічного розвитку потребують ряду додаткових запитань для обґрунтування: „Чому цей предмет зайвий? Яким одним словом можна назвати 3 предмети? Який до цих трьох предметів не підходить? Чому ти так вважаєш?»

18. Тест «Класифікація»

Мета: вміння узагальнювати.

Обладнання: набір карток, у якому 8 геометричних фігур: 4 червоного кольору, 4 – синього. Серед фігур 4 квадрати, 4 круга. В наборі 4 великих і 4 маленьких фігур. Дитині показують набір карток, що на них намальовані різні фігури.

Інструкція: «Розклади ці карти на групи так, щоб підходили одна до одної, були чимось схожі». Коли картки будуть розкладені, дитину просять пояснити чому вони саме так розкладені.

Після цього дослідник змішує всі картки і просить дитину: «знову розклади всі картки на групи, але вже не так, як минулого разу».

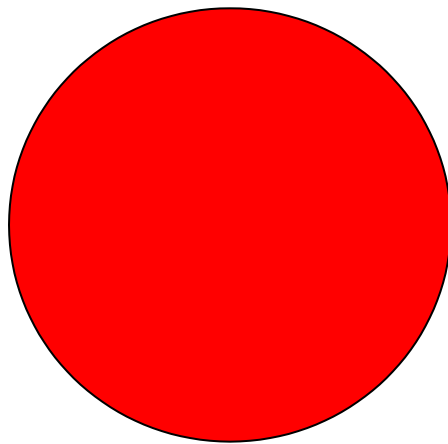
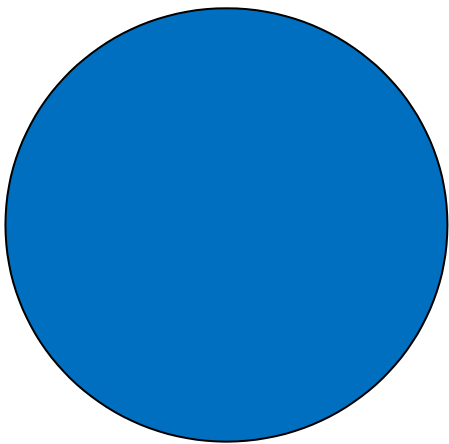
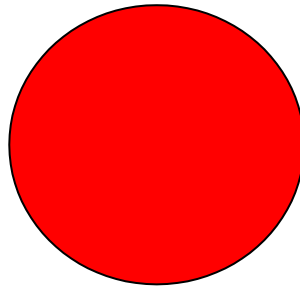
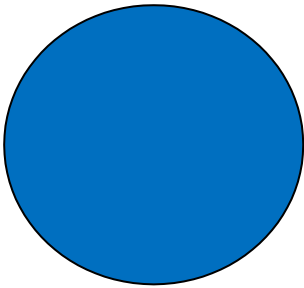
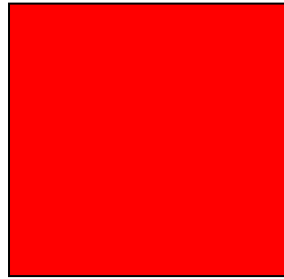
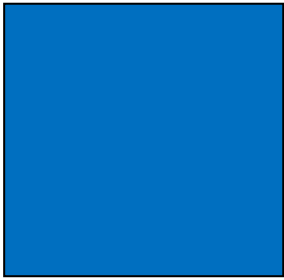
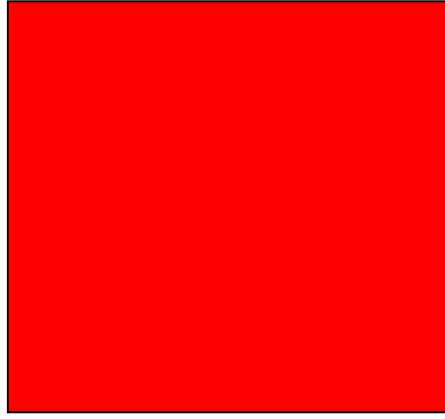
Так повторюється три рази. Завдання дитини – знайти 3 принципи класифікації: за величиною, за формою, за кольором.

Аналіз результатів:

Достатній рівень – діти легко виконують 2-3 види класифікації без сторонньої допомоги.

Високий – 3 види класифікацій.

Діти із затримкою психічного розвитку мають труднощі під час виконання цього завдання, виконують один вид класифікації швидко схоплюють зміст завдання і виділяють принципи класифікації (частіше класифікують за формою або кольором). Помилки найчастіше допускають через неуважність. При виділенні другого і третього принципів потрібна допомога. Діти відчувають труднощі при необхідності сформулювати принцип роботи. Вони швидко стомлюються і навіть сформовані разом з дослідником принципи не узагальнюють.

19. Методика “Послідовність подій”

Мета: дослідження рівня розвитку логічного мислення, мовлення та здатності до узагальнень.

У якості експериментального матеріалу використовуються три сюжетні картинки, які пропонуються досліджуваному у неправильній послідовності. Дитина має зрозуміти сюжет, вибудувати правильну послідовність подій та скласти за картинками розповідь, що неможливо без достатнього розвитку логічного мислення та здатності до узагальнень. Усна розповідь показує рівень розвитку мовлення майбутнього першокласника: як він будує фрази, чи вільно володіє мовою, який його активний словниковий запас, тощо.

ІНСТРУКЦІЯ: “Подивись, перед тобою лежать картинки, на яких намальована якась подія. Порядок картинок переплутаний і тобі потрібно здогадатись, як їх поміняти місцями, щоб стало зрозуміло, що намалював художник. Подумай, переклади картинки, як ти вважаєш за потрібне, а потім розкажи за ними нам розповідь про ту подію, яка тут зображена.”

Завдання складається із двох частин:

1. Викладання послідовності картинок;
2. Усна розповідь за ними.

Бувають випадки, коли при неправильно викладеній послідовності малюнків дитина складає логічну версію розповіді. Таке виконання завдання розглядається як добре.

Якщо досліджуваний правильно розіклав послідовність, але не зміг скласти гарної розповіді, то бажано задати йому кілька питань, щоб уточнити причину труднощів. Так, дитина може інтуїтивно розуміти зміст намальованого на картинці, але їй не вистачає конкретних знань для пояснення того, що вона бачить.

Буває, що майбутньому першокласнику не вистачає словникового запасу для пояснення. Складання розповіді за допомогою питань оцінюється як виконання завдання на середньому рівні. Якщо дитина правильно розклала послідовність, але не змогла скласти розповіді навчіль після додаткових питань, то таке виконання завдання розцінюється як незадовільне. (Особливо слід розглядати випадки, коли мовчання дитини обумовлюється особистісними причинами: страх спілкування з незнайомими людьми, боязнь допустити помилку, яскраво виражена невпевненість у своїх силах, тощо).

Вважається, що дитина не справилася із виконанням завдань, якщо:

1. не змогла викласти послідовність картинок та відмовилася від розповіді;
2. по викладеній нею самою послідовності картинок склала нелогічну розповідь;
3. викладена досліджуваним послідовність не відповідає розповіді (за виключенням тих випадків, коли дитина після додаткового питання дорослого міняє послідовність не відповідну розповіді);
4. кожна картинка розповідається окремо, сама по собі, не пов'язана з іншими – в результаті розповідь не вийшла;
5. на кожному малюнку просто перераховуються окремі предмети.

Якщо психолог стикається із феноменами, описаними у 4-ому і 5-ому пунктах, то необхідна детальна перевірка інтелектуальних здатностей дитини, оскільки неможливість пов'язати події воєдино (4), а тим паче, поєднати окремі предмети на одній картинці у цілісну композицію (5) можуть свідчити про відсутність узагальнення, що у віці 6-7 років, по даних патопсихологів, спостерігається у випадку затримки психічного розвитку.

Погано розвинуте мовлення дитини обумовлюється різними причинами, однією із яких є слабкий розвиток фонематичного слуху. Нерозрізнення фонем призводить до того, що дитина неправильно вимовляє слова, а з тим неправильно пише.

Оцінювання та інтерпретація результатів:

Для отримання загальної оцінки бали за кожне із трьох завдань підсумовуються. Наприклад: за перше 1 бал, за друге – 0, за третє – 2 бали. Загальна сума: 1+0+2=3 бали.

Максимальна можлива оцінка – 6 балів.

За кожне завдання оцінка виставляється відповідно до таблиці:

№	Завдання	Ліміт часу	Правильна послідовність малюнків	Бали
1	Пожежа	До 45 с	Зола	До 15с – 2 бали 16-45 с – 1 бал >45с – 0 балів
2	Фермер	До 45 с	Кріт або Ікрт	До 15с – 2 бали 16-45 с – 1 бал >45с – 0 балів
3	Садівник	До 75 с	Вудить або вдуить	До 30 с – 2 бали 31-75 с – 1 бал >75с – 0 балів

Оцінювання дітей до 6,5 років

Час не враховується. Якщо дитина правильно розказала із першої спроби – 2 бали. Коли допустила помилки, то їй кажуть: «Подивись, тут щось не так. Розклади так, як має бути». Виправила помилку – 1 бал. Розклала знову неправильно – 0 балів. Але дитину хвалять і переходять до наступного завдання.

Як правильно оцінювати відповідь дитини:

Отримані в результаті тестування бали з окремих субтестів - «сирі», тобто необроблені. Щоб визначити ступінь готовності дитини до шкільного навчання, «сирі» бали за наступними таблицями переводяться в рівні сформованості окремих умінь.

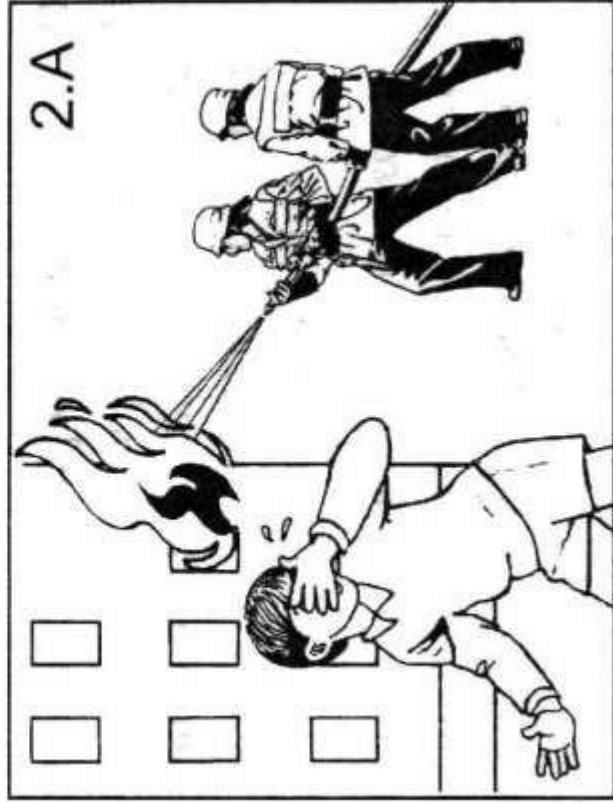
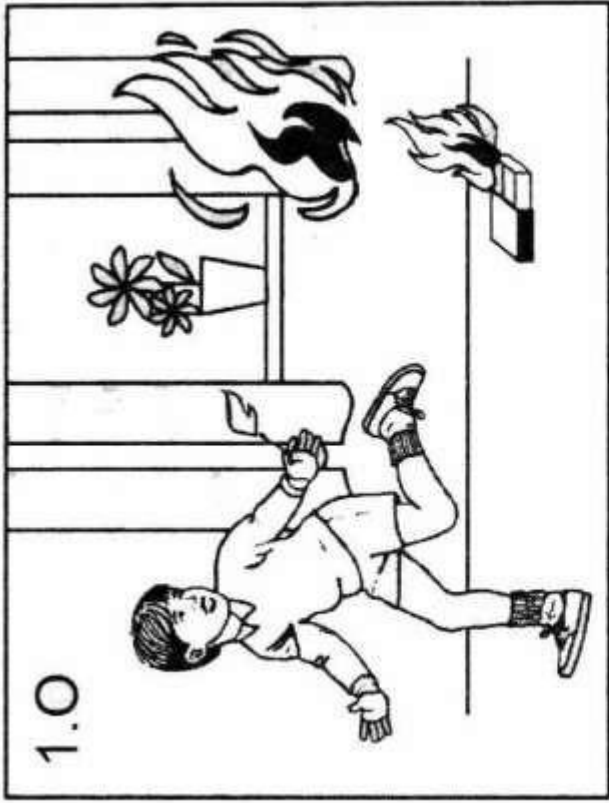
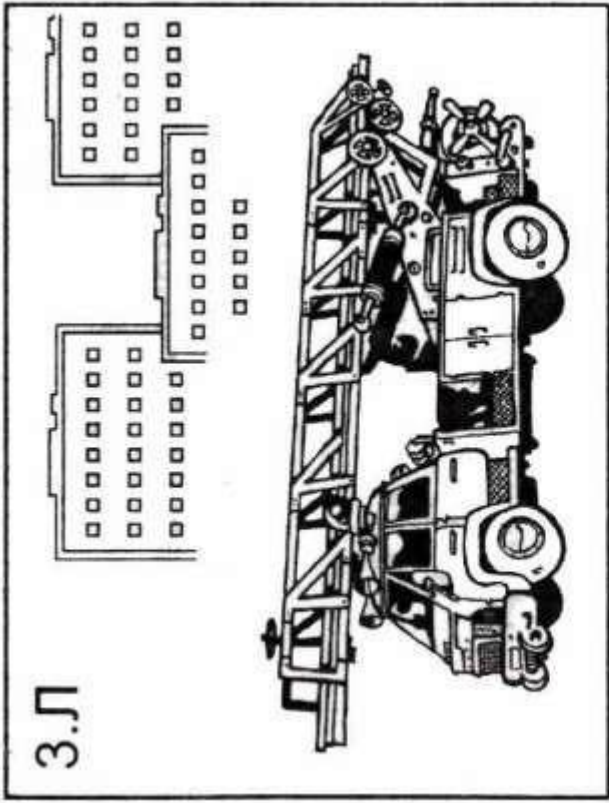
Переведення «сирих» балів оцінки рівнів розвитку

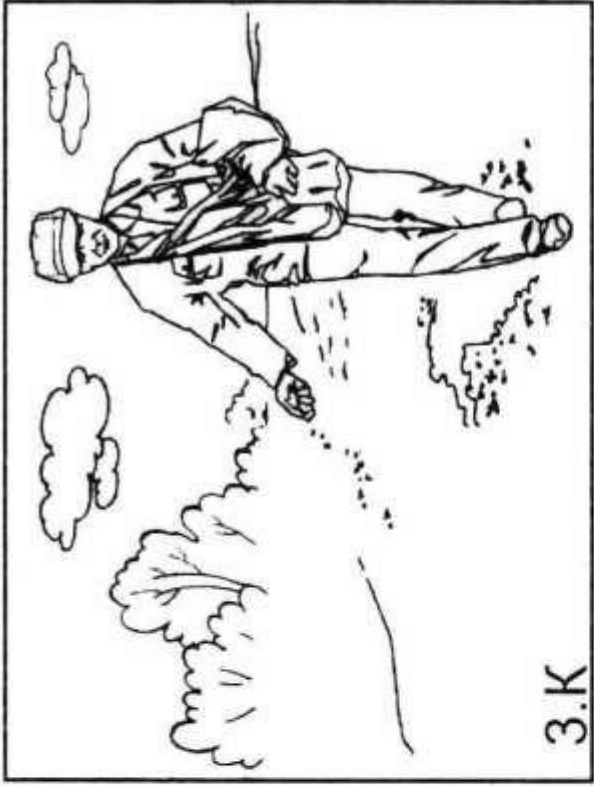
Діти віком до 6,5 років

Рівень	Уміння встановлювати логічну послідовність подій
1	6
2	4-5
3	3
4	1-2
5	0

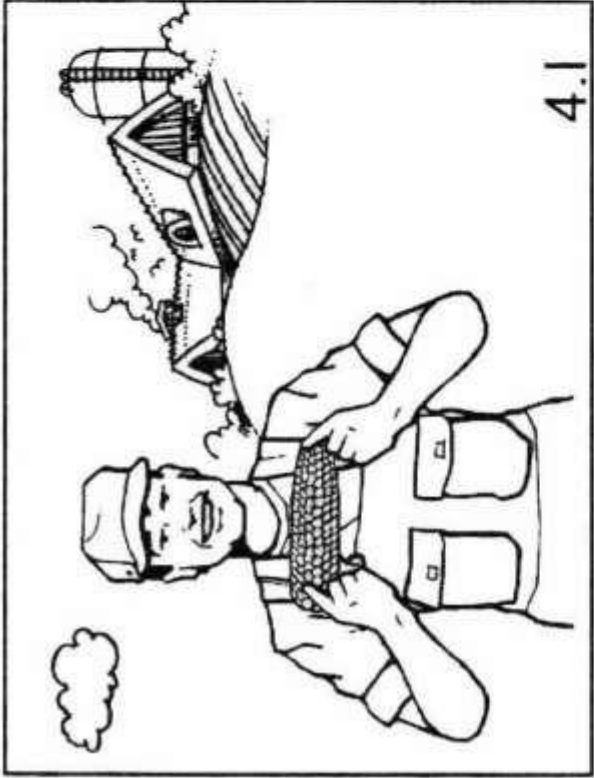
Діти віком від 6,5 років

Рівень	Уміння встановлювати логічну послідовність подій
1	6
2	4-5
3	3
4	2
5	0-1

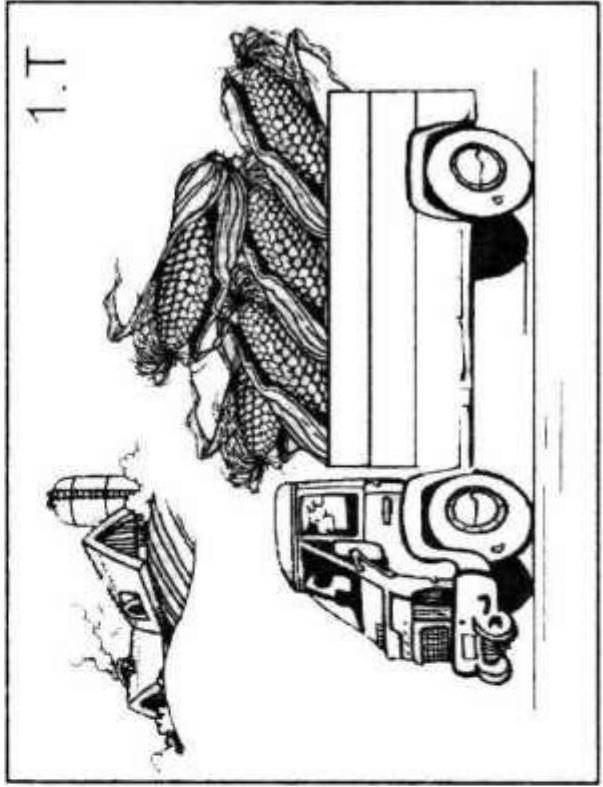

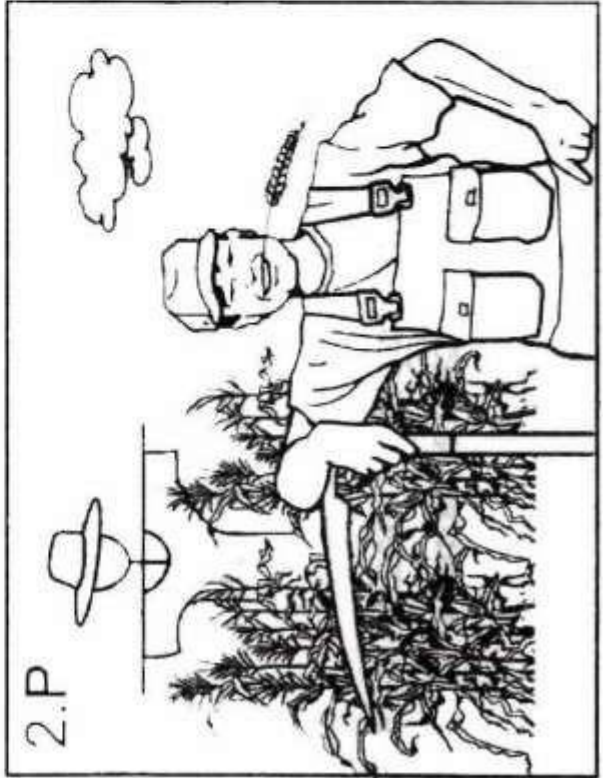
3.K

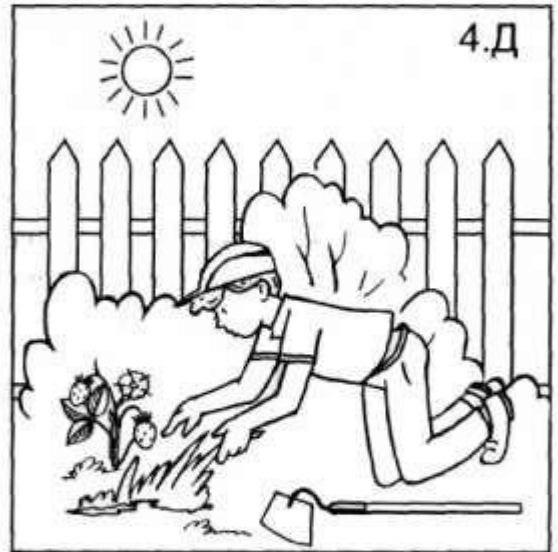
4.I

1.T

2.P

20.Тест «Аналогії»

Мета: дослідження мислення, здатності робити умовиводи за аналогією.

Обладнання: слова, які називає психолог.

Інструкція: дитині називають три слова. Два з них підходять один до одного, є парою. Дитина повинна назвати слово, що підходить за змістом до третього слова, тобто знаходить йому пару.

Слова до тесту:

- Окунь – риба, а ромашка - ...? (квітка);
- Добро – зло, а день - ...? (ніч);
- Очі – зір, а вуха -...? (слух);
- Гриби – ліс, а пшениця - ...? (поле);
- Школа – вчитель, а лікарня - ...? (лікар);
- Книга – читати, а олівець -...? (малювати).

Оцінювання:

- 2 бали – якщо правильно підібрано 5-6 слів;
- 1 бал – якщо правильно підібрано 3-4 слова;
- 0 балів – якщо правильно підібрано 1-2 слова.

21. Тест "Знайди будиночок"

Спрямування:

Тест дозволяє визначити ступінь оволодіння дитиною діями наочно-образного мислення (методика Р.І.Говорової і Т.В.Лаврентьевої).

Матеріал:

Тестові завдання із зображенням різних розгалужених доріжок.

Надалі ці зображення називатимемо галявинами: галявина А і галявина Б — для вступних завдань; галявина 1, 2 і т.д. — для основних завдань. В кінці доріжок знаходяться будиночки: по 2 на галявинах А і Б, по 16 — на галявинах 1-4 і 32 будиночки на галявині 5.

Галявина А для першого вступного завдання — це доріжка з одним розгалуженням, частини якого позначені певними орієнтирами. Галявина Б для другого вступного завдання — доріжка з одним розгалуженням без будь-яких орієнтирів.

На галявині 1 зображена розгалужена доріжка без орієнтирів. На решті галявин кожний відтінок доріжки після розгалуження позначений певним орієнтиром.

На галявині 3 кожне розгалуження позначене двома однаковими орієнтирами. На галявинах 4, 5 є лише два види орієнтирів (гриб і ялинка), які повторюються у різній послідовності і розміщені не на відтинках доріжок, а в місцях розгалужень. До кожної галявини зокрема додаються картки — так звані "листи" (див. листи А і Б). Вони вказують шлях до одного з будиночків. Для вступних галявин є по одному "листові", а для основних — по два, оскільки на цих галявинах дитина повинна знайти необхідний будиночок двічі.

Інструкція для дорослого:

Тестування починається із вступних завдань. Прочитайте дитині інструкцію до вступного завдання А і покажіть їй "лист" А. Після того як дитина знайде потрібний будиночок, похваліть її і переходьте до вступного завдання Б. Якщо дитина помилиться, повторіть інструкцію. Важливо, щоб вступне завдання А дитина обов'язково виконала правильно, бо лише після того можна переходити до другого вступного завдання. Зверніть увагу дитини на галявину Б і прочитайте їй інструкцію до вступного завдання Б.

Коли ви переконаєтесь, що дитина зрозуміла, як виконувати завдання такого типу, можна переходити до основних тестових завдань. Послідовно показуйте малюкові рисунки тесту і зачитуйте супровідні інструкції для дитини. У кожному основному завданні дитина повинна двічі провести пошук будиночка — за першим "листом" і за другим "листом". В протоколі під номером завдання записуйте номер знайденого малюком будиночка і кількість балів згідно таблиці.

Інструкція для дитини:

Інструкції до вступних завдань:

Завдання А : "Перед тобою галявина, а на ній доріжки. В кінці доріжок — будиночки. В одному із будиночків живе Зайчик. Він запросив Білочку на свій день народження. А щоб вона не заблукала, дав їй лист. У ньому намальовано, що треба йти від травички доріжкою повз ялинку, а потім минути грибочок, і прийдеш до потрібного будиночка".

Завдання Б : "А це нова галявина. Щоб знайти будиночок Зайчика, треба подивитися у новий лист. Спершу слід пройти від травички доріжкою, а потім повернути у цей бік (проведіть указкою по "листі").

Інструкції до основних завдань:

Завдання 1 : "На цій великій галявині є багато будиночків. Спробуй знайти будиночок, у якому живе Зайчик. Щоб не помилитися, треба йти доріжкою від травички, потім повернути..." (проведіть указкою по схемі шляху, вказаній у "листі").

Завдання 2 : "На цій галявині також є будиночок Зайчика. Щоб його знайти, треба йти, як вказано у другому листі: від травички доріжкою, і повернути так, як зображено тут".

Завдання 3 : "Щоб знайти хатку Зайчика, треба йти доріжкою від травички, повз квітку, потім повз грибочок, далі минути берізку, тоді ялинку — так, як показано у листі.

Завдання 4 : "На тій самій галявині є ще один будиночок, у якому живе Зайчик. Щоб знайти його, треба дивитися в другий лист. У ньому вказано, що йти слід від травички повз берізку, минути грибочок, а далі повз ялинку і повз стільчик".

Завдання 5 : "А на цій галявині будиночок Зайчика відшукати дуже важко. Будь уважним і веди Білочку лише так, як намальовано у цьому листі: спершу від травички повз берізку, потім повз ялинку, далі минай грибок, а потім ще паркан".

Завдання 6 : "На цій галявині є ще другий будиночок, у якому живе наш добрий знайомий — Зайчик. Ось лист, який допоможе його знайти. Йти треба спершу від травички, далі біля берізки, біля дзвіночків, потім проминути колосок, а потім — яблучко".

Завдання 7 : "А тут інша галявина, і на ній є лише ялинки і гриби. Потрібний будиночок знайти дуже важко. Щоб не заблувати, потрібно рухатися так, як вказано у цьому листі. Починай йти від травички доріжкою вгору аж поки не дійдеш до ялинки і потрібного повороту. Повернувши, йди прямо доти, поки не знайдеш ялинку і потрібний тобі поворот, а повернувши, побачиш потрібний будиночок".

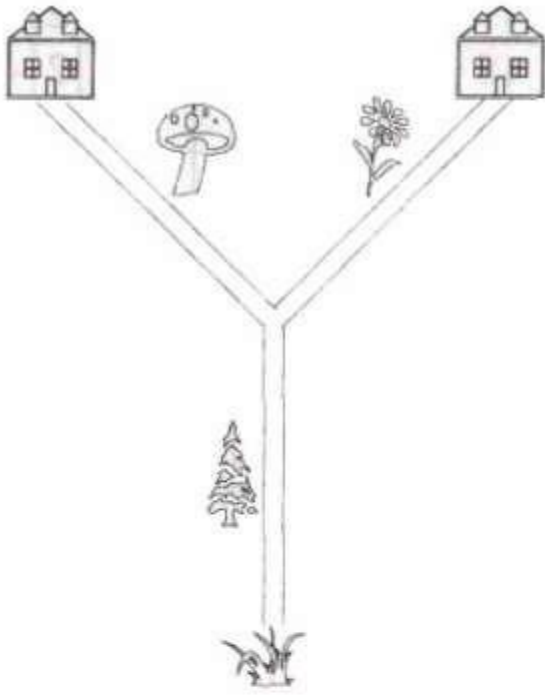
Завдання 8 : "На цій галявині є ще один будиночок, де живе Зайчик. Подивись у другий лист. Слід йти від травички доріжкою прямо, поки не побачиш грибок і потрібний поворот. Треба повернути і йти до того місця, де знову буде грибок і потрібний поворот. Повернувши тут, знайдеш будиночок Зайчика.

№ будиночка	№ завдання										№ будиночка	№ завдання										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		1	2	3	4	5	6	7	8	9	11	
1	1	0	0	1	1	0	0	2	4	0	17								2	2		
2	1	0	0	1	1	0	0	2	2	0	18								2	4		
3	1	0	0	1	1	0	0	4	0	2	19								0	0		
4	1	0	0	1	1	0	2	2	0	0	20								2	0		
5	2	0	0	2	4	0	0	0	0	0	21								6	0		
6	2	0	0	2	3	0	0	0	2	0	22								4	0		
7	4	0	0	4	2	0	2	0	0	2	23								2	2		
8	3	0	0	3	2	0	0	2	0	4	24								2	0		
9	0	2	4	0	0	1	2	0	4	2	25								0	0		
10	0	2	3	0	0	1	0	2	2	2	26								2	4		
11	0	3	2	0	0	1	0	0	0	4	27								0	0		
12	0	4	2	0	0	1	0	0	0	2	28								2	0		
13	0	1	1	0	0	3	4	0	0	4	29								0	2		
14	0	1	1	0	0	4	2	2	0	6	30								0	0		
15	0	1	1	0	0	2	2	0	0	2	31								4	0		
16	0	1	1	0	0	2	2	0	2	2	32								2	0		

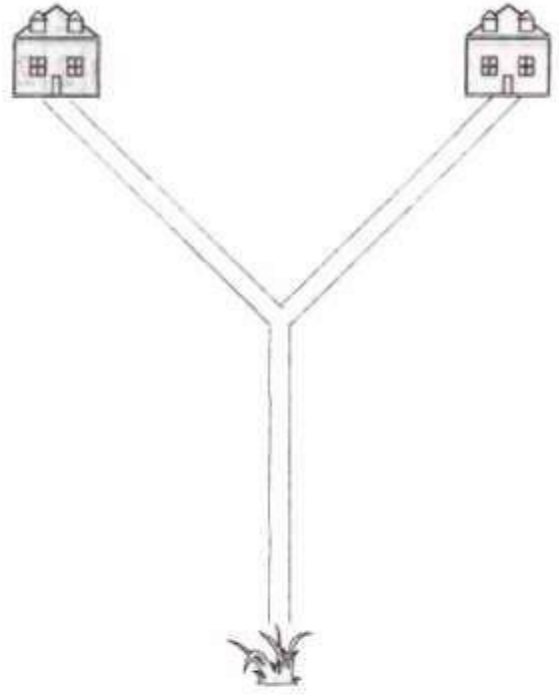
Високий рівень 32-44 бали

Середній рівень 13-31 бал

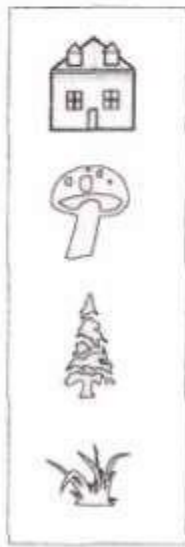
Низький рівень 0-12 балів

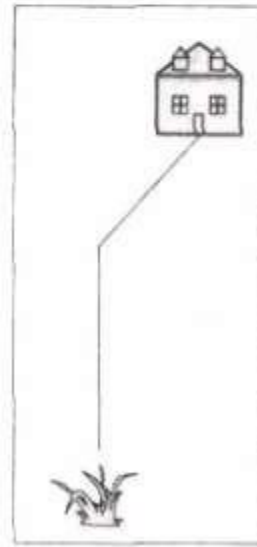
Галявина А

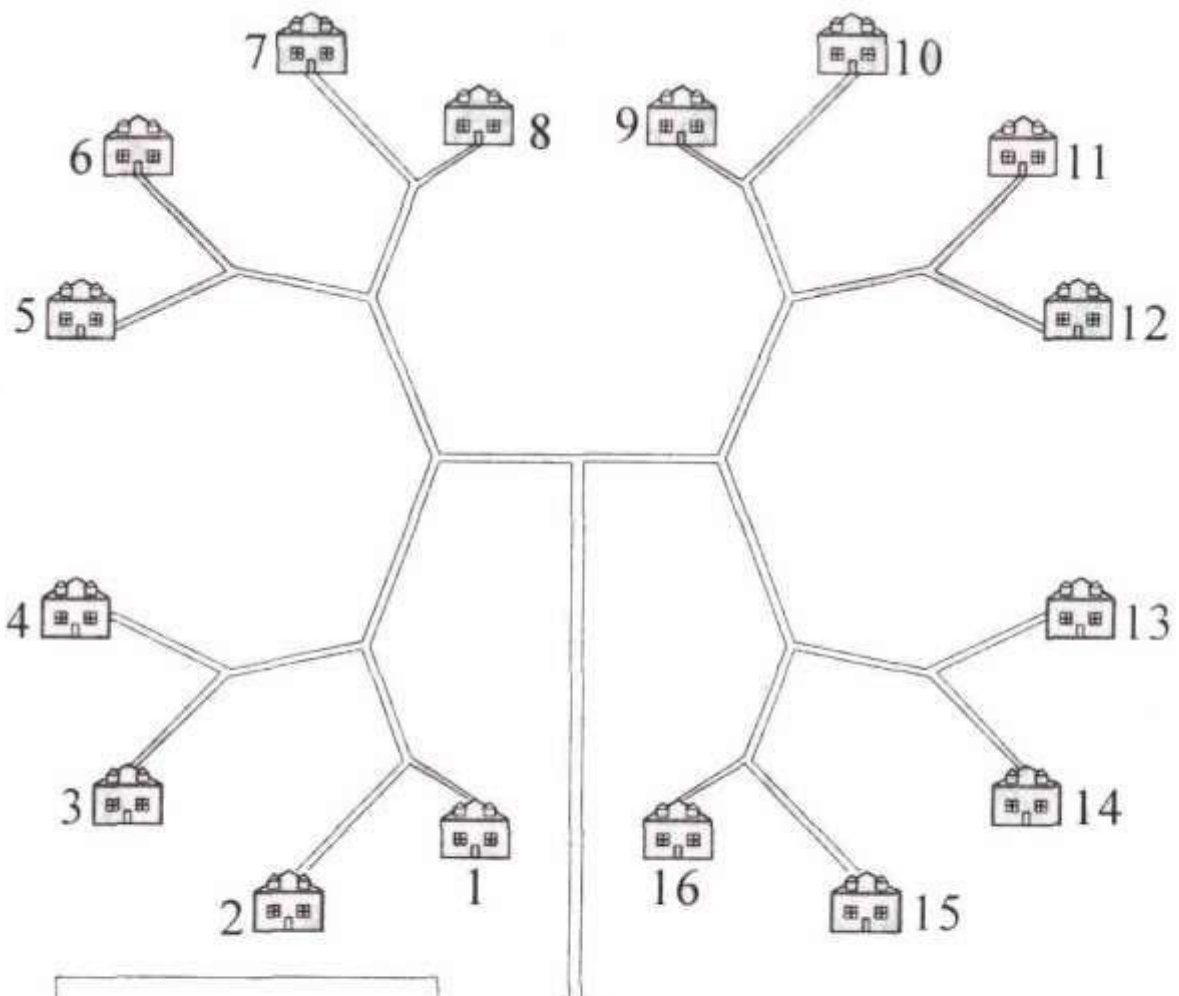
Галявина Б

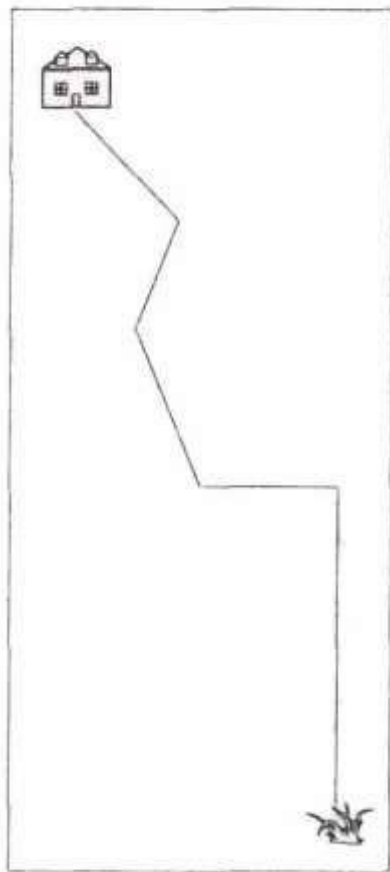
Лист А

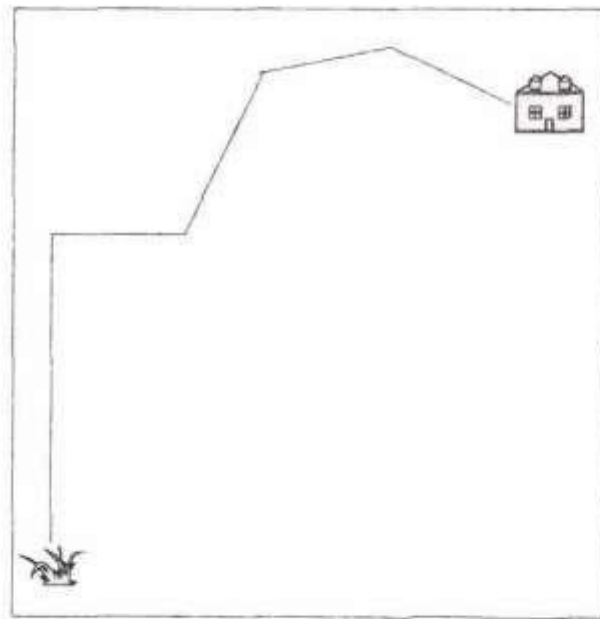
Лист Б

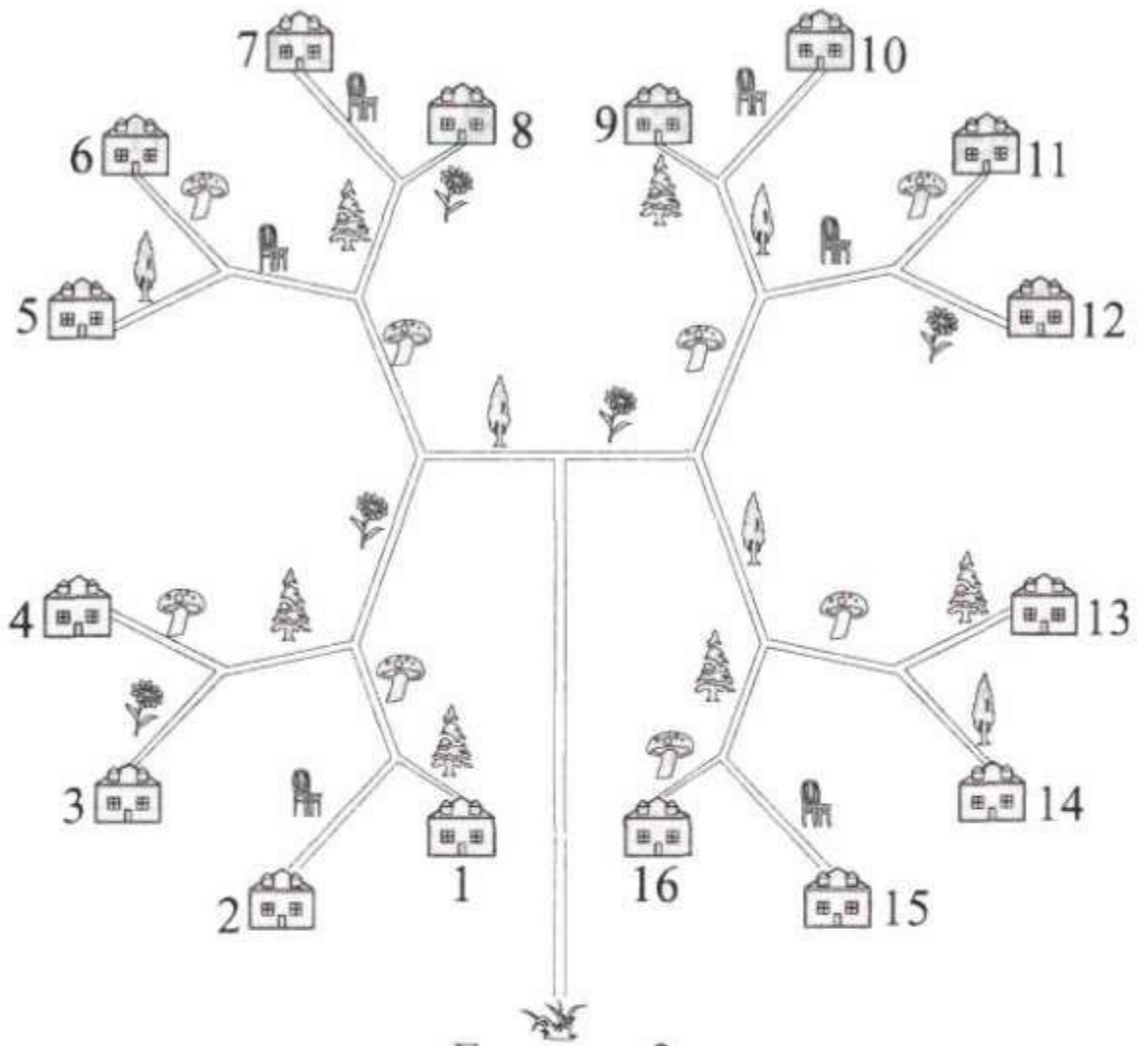
Галявина 1

Завдання 1

Завдання 2

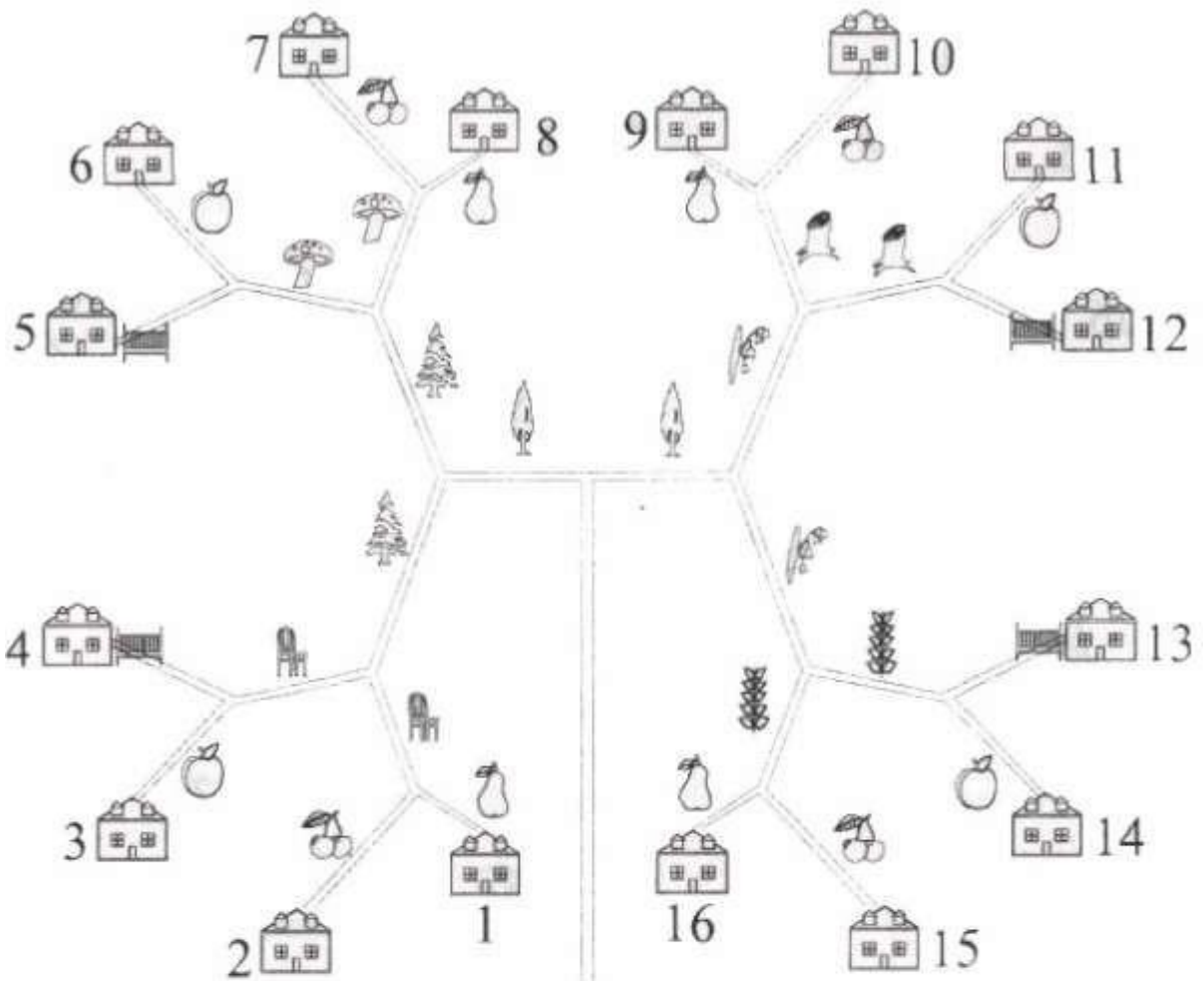
Галявина 2

Завдання 3

Завдання 4

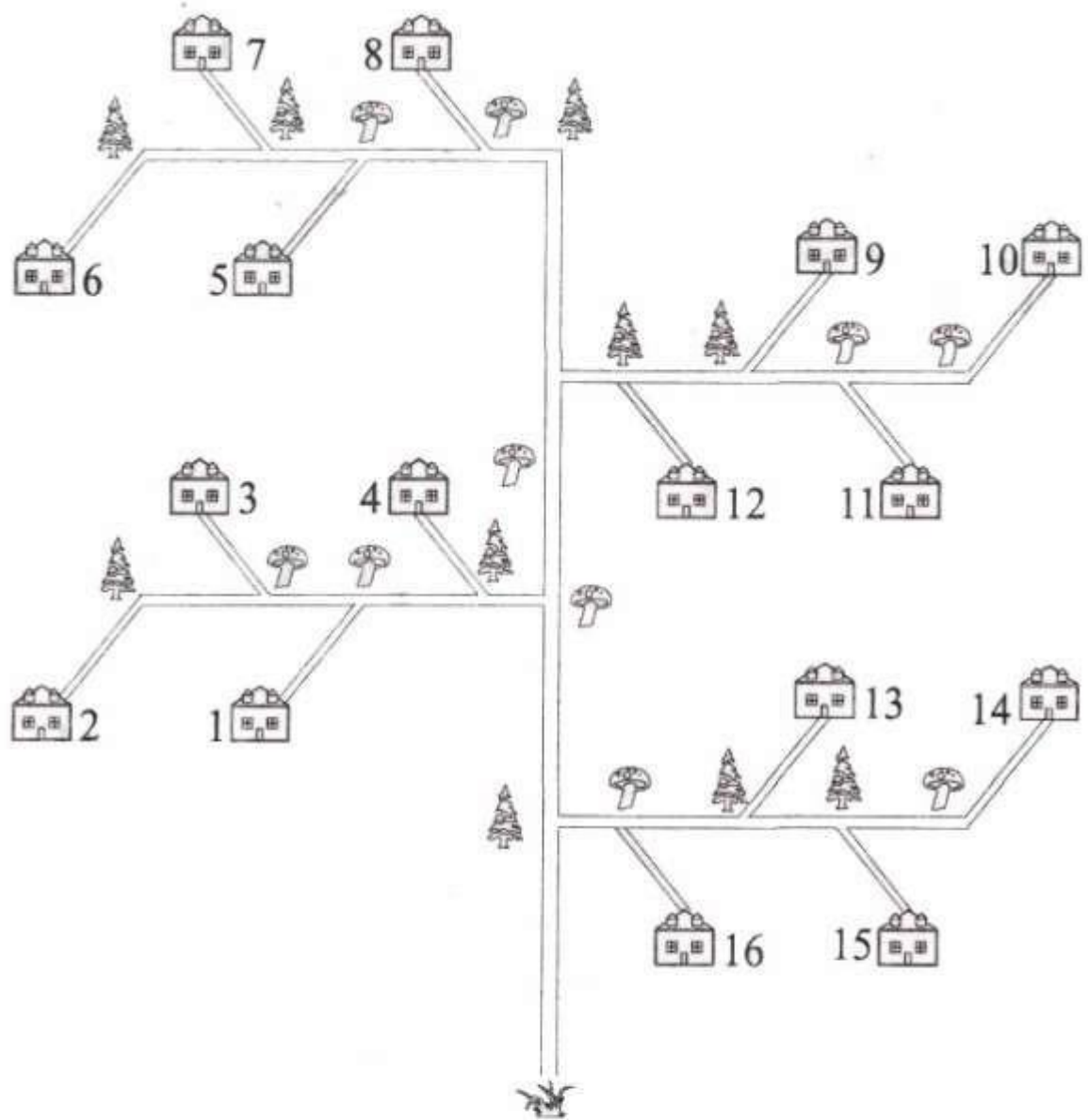
Гаялина 3

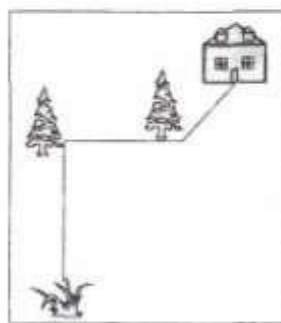
Завдання 5

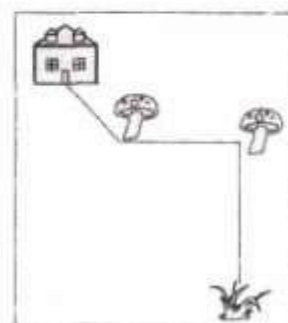
Завдання 6

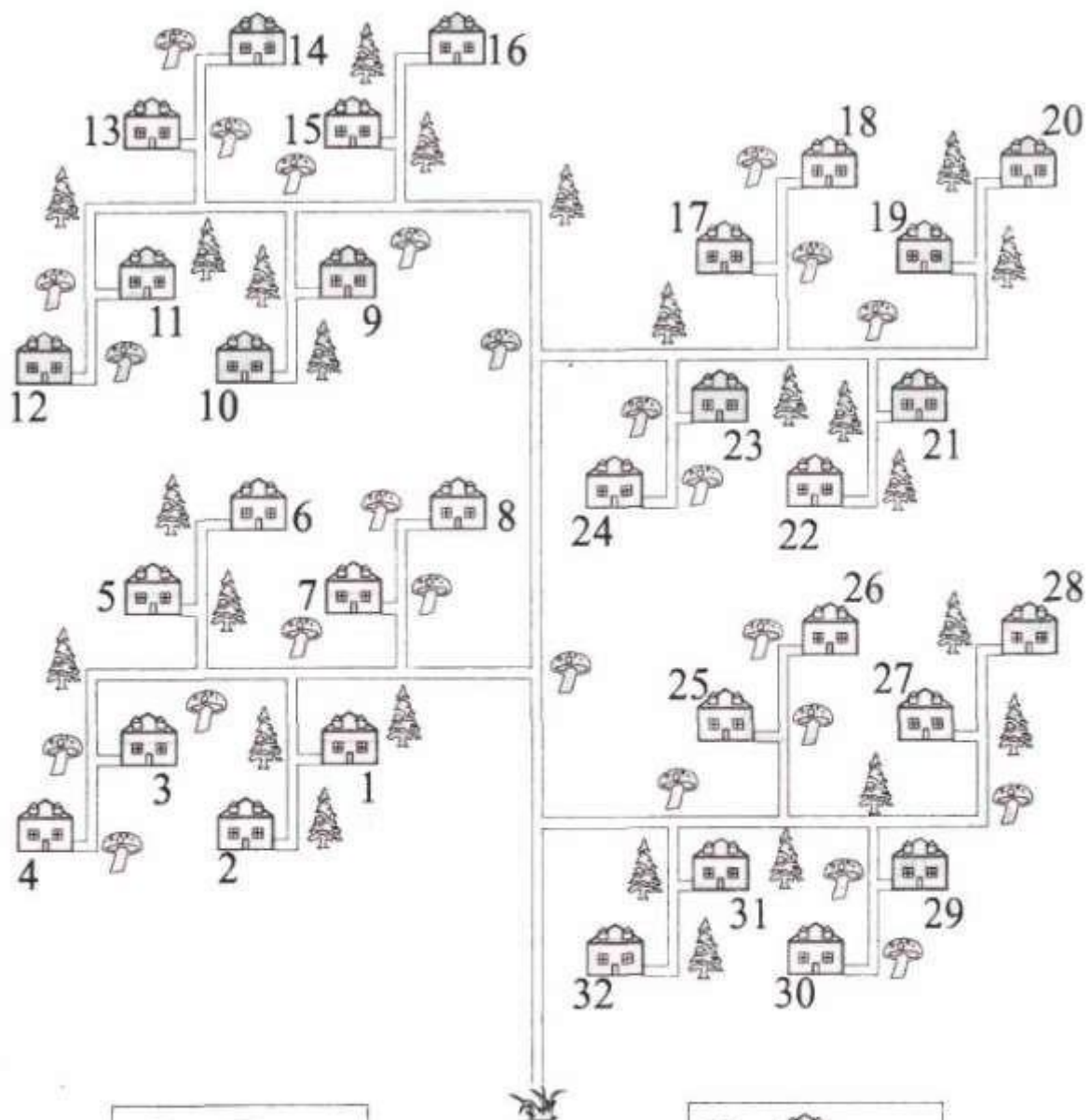
Галлявіна 4

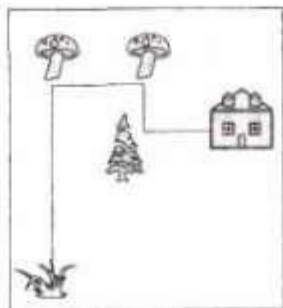
Завдання 7

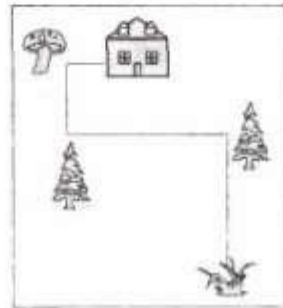
Завдання 8

Галявина 5

Завдання 9

Завдання 10

22.Тест «Обведи контур»

(оцінювання наочно-дійового мислення)

Обладнання: рисунки, олівець для дитини, секундомір.

Запропонуйте дитині розглянути рисунки.

Інструкція: «У цьому завданні тобі необхідно з'єднати прямими лініями фігури в нижній частині рисунку так, як це зроблено у верхній частині, точно повторюючи контур на зразку.

Дуже важливо зробити це якнайшвидше і точніше. Усі лінії необхідно намагатися робити прямими і точно з'єднувати кути фігур».

Інтерпретація результату: оцінюються в підсумку виконання завдання акуратність, точність і швидкість роботи.

Слабкий рівень: лінії на всіх рисунках нерівні, з'єднання не повторюють заданого контуру, на виконання завдання витрачено понад 2 хвилини.

Середній рівень: правильно виконане одне завдання, є нерівності й помилки у двох інших, час роботи -2 хвилини.

Добрий рівень: правильно виконані перше і друге завдання, є нерівності й невеликі помилки у третьому. Час роботи – до 2 хвилин.

Високий рівень: якщо дитина затратила на виконання всього завдання менше 100 секунд, якщо всі лінії прямі, лежать точно на заданих контурах і точно з'єднують кути фігур – завдання виконане дуже добре і дитина має високий рівень розвитку наочно-дійового мислення.

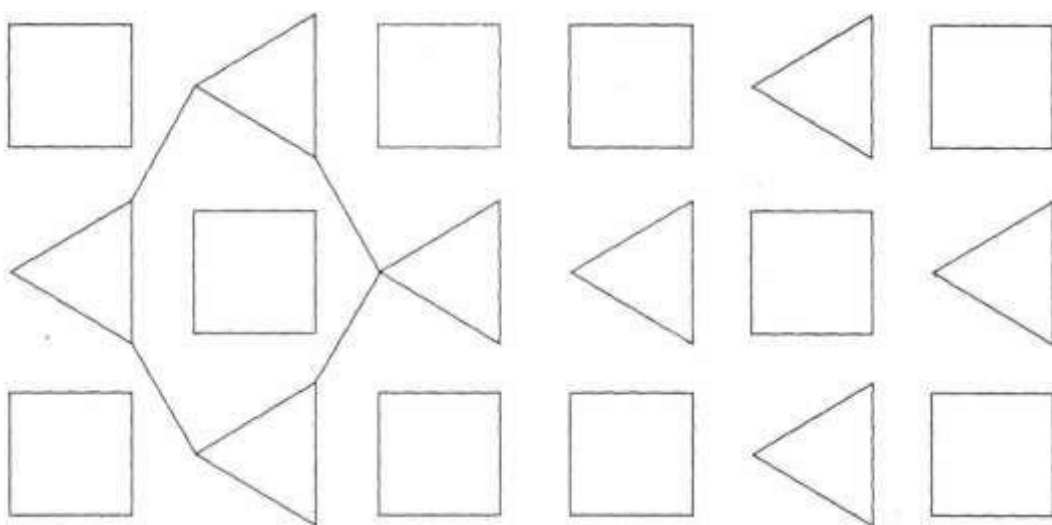

рис.1

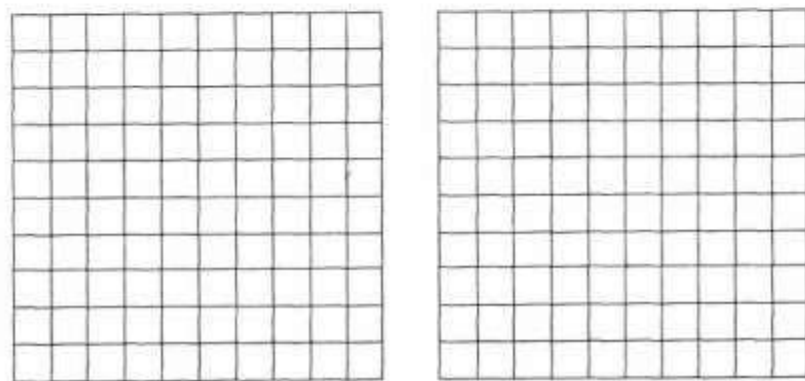
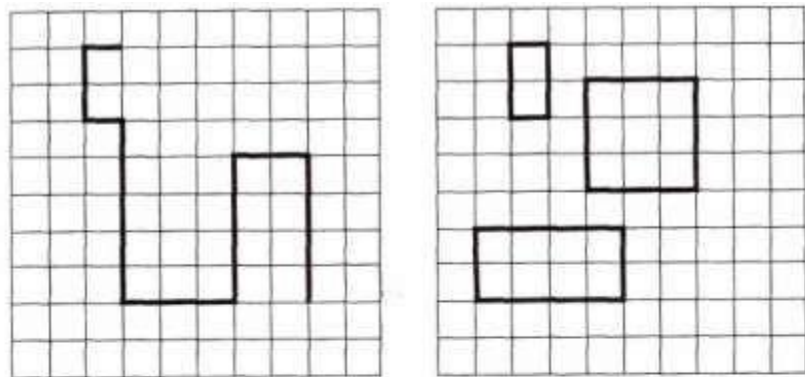

рис.3

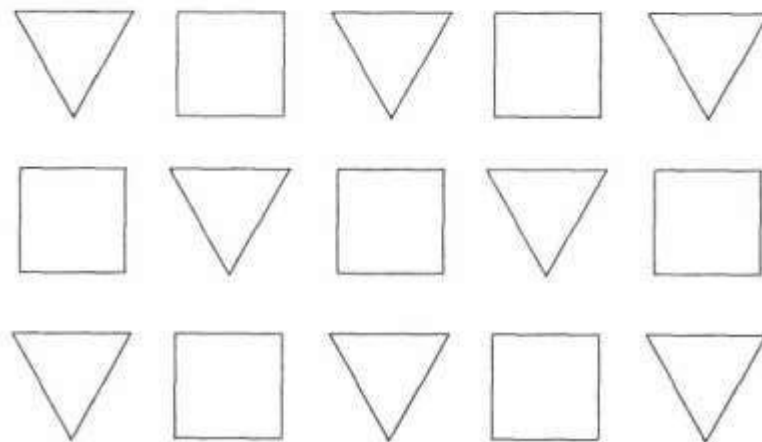
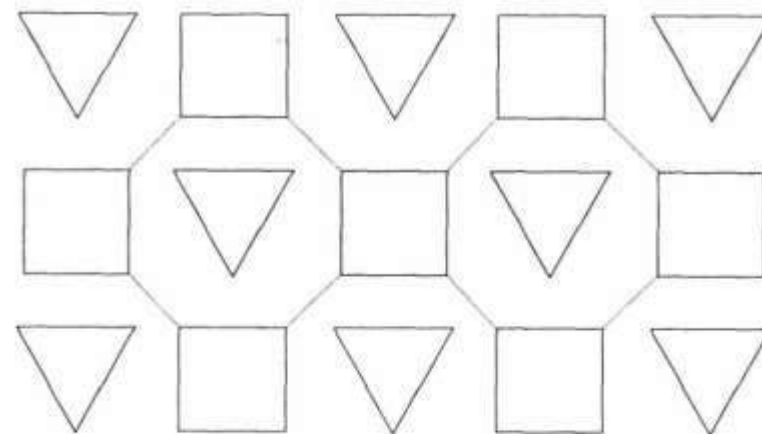

рис.2

23. Тест "Порівняння за формою"

Спрямування:

Тест призначений для діагностики мисленнєвої операції порівняння властивостей предмета з еталоном (модифікація тесту Л.А.Венгера).

Матеріал:

15 зображень предметів і 15 карток відповідного розміру з рисунками еталонних форм. Картки слід підготувати попередньо. Має бути по 5 карток із зображенням кожної з трьох фігурок (зразки карток показані на рис. 1). Розмір кожної картки відповідає розмірові одного квадратика матриці, на якій зображені предмети.

Інструкція для дорослого:

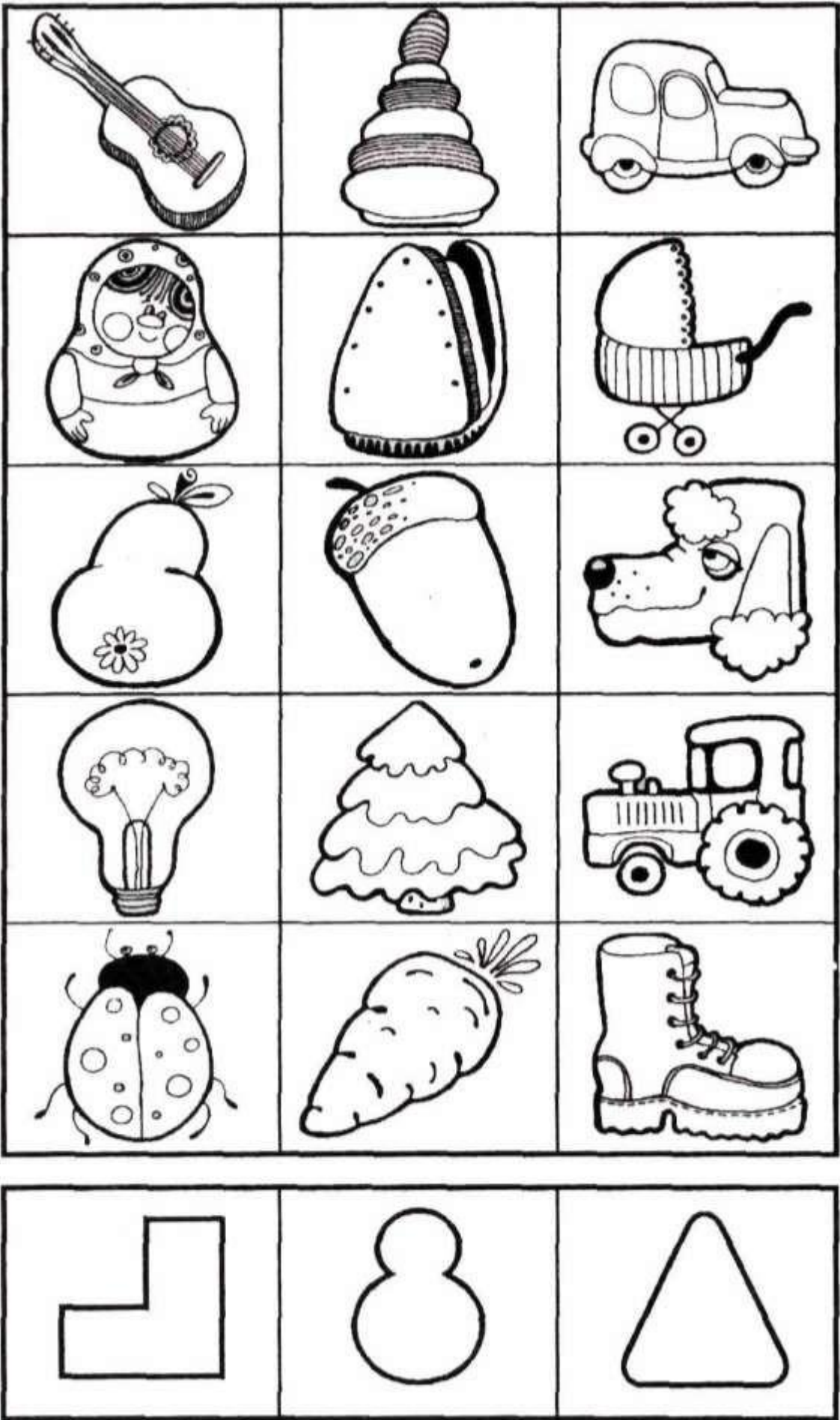
Усі картки слід розкласти на три купки. Завдання для дитини — накрити картками рисунки в матриці так, щоб фігурка, зображена на картці, була схожа за формою на предмет, зображений на рисунку, котрий накриває дитина. Купки з картками потрібно пропонувати малюкові послідовно. Для прикладу, спершу він повинен розкласти усі картки із зображенням одної фігурки, потім другої і, врешті, третьої. Під час тестування можна звертати увагу дитини на те, що предмети, які вона накриває, повинні бути схожі на фігурки. Після закінчення визначається кількість неправильно накритих рисунків.

Правильні відповіді:

- на першу фігурку схожі машинка, візочок, песик, трактор, черевик;
- на другу фігурку схожі гітара, матрешка, груша, лампочка, комаха;
- на третю фігурку схожі пірамідка, праска, жолудь, ялинка, морквина.

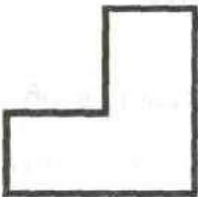

Інструкція для дитини:

Перед тобою аркуш, на якому намальовані різноманітні предмети. Поряд лежать 5 карток із зображенням однієї фігурки. Візьми картку з фігуркою, уважно подивися на неї і на всі малюнки. Знайди той малюнок, який найбільше схожий на цю фігурку, і накрий його карткою. Далі візьми наступну картку і накрий другий малюнок, схожий на цю фігурку. Коли картки з цією фігуркою закінчаться, візьми картки із зображенням другої фігурки і накрий малюнки, схожі на неї. І так потрібно розкласти усі картки.

Протокол:

Впишіть назви предметів, які дитина віднесла до кожної з фігурок:

		
1 _____	1 _____	1 _____
2 _____	2 _____	2 _____
3 _____	3 _____	3 _____
4 _____	4 _____	4 _____
5 _____	5 _____	5 _____
Оцінка _____		

Оцінювання результатів:

Показник для реєстрації: кількість правильних відповідей. За кожну правильну відповідь нараховується 1 бал.

Максимальний результат — 15 балів — нараховується, якщо всі 15 карток розкладені правильно. Кожна неправильно покладена картка вважається помилкою.

Дитина отримує оцінку, що дорівнює різниці між максимальним балом (15) і кількістю допущених помилок (ціна одної помилки — 1 бал). Наприклад, якщо дитина неправильно поклала 5 карток, то її оцінка дорівнює 10 балам (15-5=10).

Високий рівень — 13-15 балів.

Середній рівень — 9-12 балів.

Низький рівень — 0-8 балів.

24. Повторення цифрових рядів

(субтест із тесту інтелекту Д. Векслера)

Мета. Визначити розвиток короткочасної механічної пам'яті.

I блок. Повторення цифр у прямому порядку.

Інструкція. «Я зараз назву ряд цифр. Слухай уважно і, коли я закінчу, повтори їх за мною у тому самому порядку».

Цифри промовляються із швидкістю одна за секунду. Починайте із трицифрового ряду.

Якщо дитина правильно повторила цей ряд, вона отримує «плюс» і переходить до запам'ятовування наступного ряду.

Якщо з першої спроби вона із завданням не впоралась, їй надається друга спроба. Для цього використовується дубль-ряд (тобто та сама кількість інших цифр).

Кількість елементів у ряду	Основні ряди	Дубль-ряди
3	2 3 6	6 1 2
4	5 1 2 3	6 15 8
5	9 4 6 1 7	5 2 1 8 6
6	4 0 3 1 6 9	7 9 6 4 8 3
7	3 4 9 5 1 7 2	9 8 5 2 1 6 3

Якщо дитина помилилася, повторюючи дубль-ряд, то слід переходити до другої частини – запам'ятовування цифр у зворотному порядку.

Вибір цифр основних і дубль-рядів довільний, тому за потреби їх можна змінювати. Основне в тесті, щоб дитина точно могла повторити певну кількість цифр у певному порядку.

I блок. Повторення цифр у зворотному порядку.

Інструкція. «Тепер я назву нові цифри, але цього разу ти маєш повторити їх із кінця, тобто у зворотному порядку. Наприклад, якщо я скажу дев'ять, п'ять, то як треба повторити?»

Якщо дитина зрозуміла інструкцію і правильно повторила цифри, переходьте до наступного ряду. Якщо ні, то можна вдатися до образного підказування. Покладіть перед дитиною ручку й олівець, поясніть, що ви перелічили предмети у прямому порядку, а зараз ви доторкнетесь до предметів у зворотному порядку і запропонуєте дитині їх назвати. Тільки переконавшись, що дитина розуміє завдання «перелічити у зворотному порядку», можна переходити до тестування. Порядок проведення тестування такий самий, як і під час роботи з прямим порядком цифр.

Оцінювання

Додається кількість елементів останніх правильно названих рядів у прямому й зворотному порядку. Наприклад, якщо у прямому порядку дитина без жодних помилок назвала 3-, 4-, 5-елементні ряди (основні або дубль), а у зворотному 2-, 3-, 4-елементні, то її підсумкова оцінка буде 9 (5 + 4).

Кількість елементів у ряді	Основні ряди	Дубль-ряди
2	2 3	6 1
3	4 1	6 1 5
4	5 6 9 7	5 2 1 8
5	8 1 5 6 4	7 9 6 4 8
6	3 5 1 9 7 4	9 8 5 2 1 6

Інтерпретування результатів

Для дітей 6-річного віку

Достатній обсяг механічної пам'яті – запам'ятовано 7-9 слів.

Задовільний обсяг механічної пам'яті – запам'ятовано 4-6 слів.

Недостатній обсяг механічної пам'яті – запам'ятовано 0-3.

Для дітей 7–8-річного віку

Достатній обсяг механічної пам'яті – запам'ятовано 9-12 слів.

Задовільний обсяг механічної пам'яті – запам'ятовано 7-8.

Недостатній обсяг механічної пам'яті – запам'ятовано 0-6.

25.Тест Куглера

Мета: оцінка рівня розвитку дрібної моторики.

Інструкція: «Подивися на фігуру і намалюй таку ж ». (Додаток)

Процедура обстеження: тест складається з семи фігур, що ускладнюються, які дитина повинна самостійно намалювати. Фігури пред'являються по черзі по мірі виконання наступної.

Оцінка результатів :

Фігура із зображенням хреста (5) обов'язково повинна бути виконана дитиною семи років. З нею справляються і шестирічні діти.

Незрілим до шкільного навчання вважається дитина, яка перед вступом до школи не може намалювати останніх три фігури (5 , 6,7).

Висновки:

7 - високий рівень

6 - Хороший

5 - середній

4 і менше - низький.

Додаток тесту Куглера

Рис.1

Рис.2

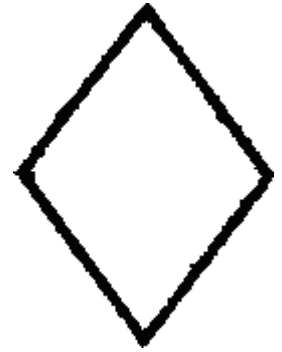

Рис.3

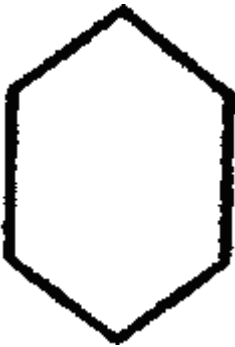

Рис.4

Рис.5

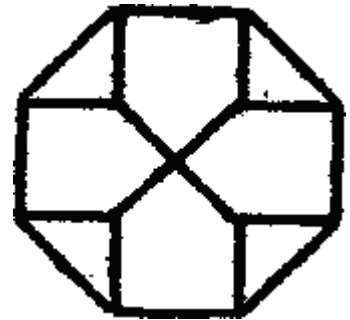

Рис.6

26.Тест "Графічний диктант"

Спрямування: Тест призначений для діагностики вміння діяти докладно за інструкцією (методика Ельконіна).

Матеріал: Ручка або олівець. Аркуш із зошита в клітинку, на якому попередньо проставлені 3 крапки у лівій його частині. Вони знаходяться одна під одною на відстані 4-5 клітинок між ними. Від лівого краю аркуша вони віддалені на 2-3 клітинки (див. *рис.8 і 9*). Тест має дві форми — А і Б.

Інструкція для дорослого:

Завдання дитини полягає в тому, щоб, починаючи з вказаних крапок, спершу нарисувати узор, який ви повідомите їй під час диктанту, а потім продовжити рисування цього узору самостійно. Для кожної крапки ви диктуєте окремий узор. Тому виходить три диктанти. Під час рисування не можна відривати олівець від паперу.

Перше тестування проведіть за формою А, друге — за формою Б. В подальшому ці форми можна чергувати. Кожне повторне тестування (починаючи з другого) бажано проводити щомісяця. Результати заносьте в таблицю 2 на сторінці 51.

Інструкція для дитини:

Форма А

* Диктант №1.

Постав олівець на верхню крапку і не відривай його від аркуша, поки не накреслиш той узор, який я тобі продиктую. Увага! Почали: одна клітинка вгору, одна — вправо (дитина пересуває олівець на одну клітинку вгору, потім повертає рух вправо), одна клітинка вниз, одна — вправо, одна — вгору, одна — вправо, одна — вниз...

Тепер продовжуй креслити самостійно точнісінько такий самий узор. А потім покажеш, що у тебе вийде.

* Диктант №2.

Постав олівець на другу крапку, починай креслити: одна клітинка вгору, дві клітинки — вправо, одна — вгору, одна — вправо, одна — вниз, дві — вправо, одна — вниз, одна — вправо, одна — вгору, дві — вправо, одна — вгору, одна — вправо, одна — вниз, дві — вправо, одна — вниз, одна — вправо... Далі продовжуй креслити точнісінько такий самий узор самостійно.

* Диктант №3.

Постав олівець на третю крапку і кресли: одна клітинка — вниз, одна — вправо, одна — вниз, дві клітинки — вправо, одна — вгору, одна — вправо,

*** Диктант №1.**

Постав олівець на верхню крапку і не відриваючи його від аркуша, поки не накреслиш той узор, який я тобі продиктую. Увага! Почали: одна клітинка вправо, одна — вгору (дитина пересуває олівець на одну клітинку вправо, потім повертає рух вгору), дві клітинки вправо, одна — вниз, одна вправо, одна вверх, дві — вправо, одна — вниз, одна — вправо, одна — вверх, дві — вправо, одна — вниз, одна — вправо, одна — вверх...

Тепер продовжуй креслити самостійно точнісінько такий самий узор.

*** Диктант №2.**

Постав олівець на другу крапку, починай креслити: дві клітинки вгору, одна — вправо, одна — вгору, дві — вправо, одна — вниз, одна — вправо, дві — вниз, одна — вправо, дві — вгору, одна — вправо, одна — вгору, дві — вправо, одна — вниз, одна — вправо, дві — вниз...

Далі продовжуй креслити точнісінько такий самий узор самостійно.

*** Диктант №3.**

Постав олівець на третю крапку і кресли: одна клітинка — вниз, одна — вправо, одна — вгору, одна — вправо, дві — вгору, одна — вправо, одна — вниз, одна — вправо, одна — вгору, одна — вправо, дві — вниз, одна — вправо, одна — вниз, одна — вправо, одна — вгору, одна — вправо, дві — вгору, одна — вправо, одна — вниз, одна — вправо, одна — вгору, одна — вправо, дві вниз.

Оцінювання результатів:

Показники для реєстрації: кількість допущених помилок і наявність самостійно зображених ідентичних фігур.

Помилковим вважається лише той елемент (лінія), який не відповідає певному місцю в диктанті (наприклад, в диктанті "одна — вгору", а малюк накреслив "одна — вниз"). Якщо дитина в якомусь місці помилилася, але після помилки далі виконала диктант правильно, то незважаючи на те, що весь узор спотворився, їй зараховується лише одна помилка.

5 балів — в трьох диктантах не зроблено жодної помилки і є хоча б одна ідентична фігура, зображена дитиною самостійно (після диктанту).

4 бали — допущено 1-2 помилки. 3 бали — допущено 3-4 помилки.

2 бали — більше, ніж 4 помилки, але менше, ніж половина усіх елементів.

1 бал — помилок більше, ніж правильно виконаних елементів.

27.Методика «Зразок і правило» (за О. Венгером)

Мета. Виявити рівень організації дій, уміння керуватися системою умов задачі, переборюючи вплив сторонніх чинників.

Обладнання. Олівці й аркуші із завданнями. Матеріалом слугують завдання, подані на рис. 1. Кожне завдання є фігурою-зразком і стоїть праворуч від «точки» різної форми (дрібні кружечки, трикутники й хрестики). Кожен аркуш має бути підписаний. Перед тим як давати інструкцію дітям, потрібно мати перед собою її текст, щоб вона була відтворена дослівно.

Інструкція. Психолог, тримаючи в руках такий самий аркуш із завданнями, як у дітей, каже: «У вас у всіх такі самі аркуші, як і в мене. Бачите, тут були точки (психолог указує пальцем на вершини трикутника, зображеного у верхній лівій частині аркуша).

Їх з'єднали так, що вийшов такий малюнок (психолог проводить пальцем по сторонах трикутника).

Поруч теж є точки (вказуються «точки» праворуч від трикутника-зразка).

Ви самі з'єднаєте їх так, щоб вийшов точно такий малюнок, як отут (психолог знову вказує на зразок).

Тут є зайві точки – ви їх залишите, не з'єднуватимете.

А тепер подивіться: всі точки однакові чи різні?

Правильно, вони різні! Одні точки – як маленькі хрестики, інші – як маленькі трикутники, є точки як маленькі кружечки.

Вам потрібно запам'ятати правило: не можна проводити лінію між однаковими точками. Не можна проводити лінію між двома кружечками, чи двома трикутниками, чи між двома хрестиками.

Лінію можна проводити тільки між двома різними точками. Якщо якусь лінію ви проведете неправильно, скажіть, я зітру її гумкою.

Коли ви намалюєте цю фігуру, малюйте наступну. Правило залишається таким самим: не можна проводити лінію між двома однаковими точками».

Ніякі додаткові роз'яснення дітям не дають, усі дії заохочуються. На прохання дитини інструкцію можна повторити. На пряме запитання можна пояснити, що наявність у зображеній фігурі двох однакових «точок» не заборонено правилом: єдина вимога полягає у тому, щоб такі точки не були з'єднані відрізком («лінією»).

Пасивних дітей необхідно підбадьорювати, стимулювати, пояснюючи, що «краще розв'язати задачу з помилкою, ніж не розв'язати зовсім».

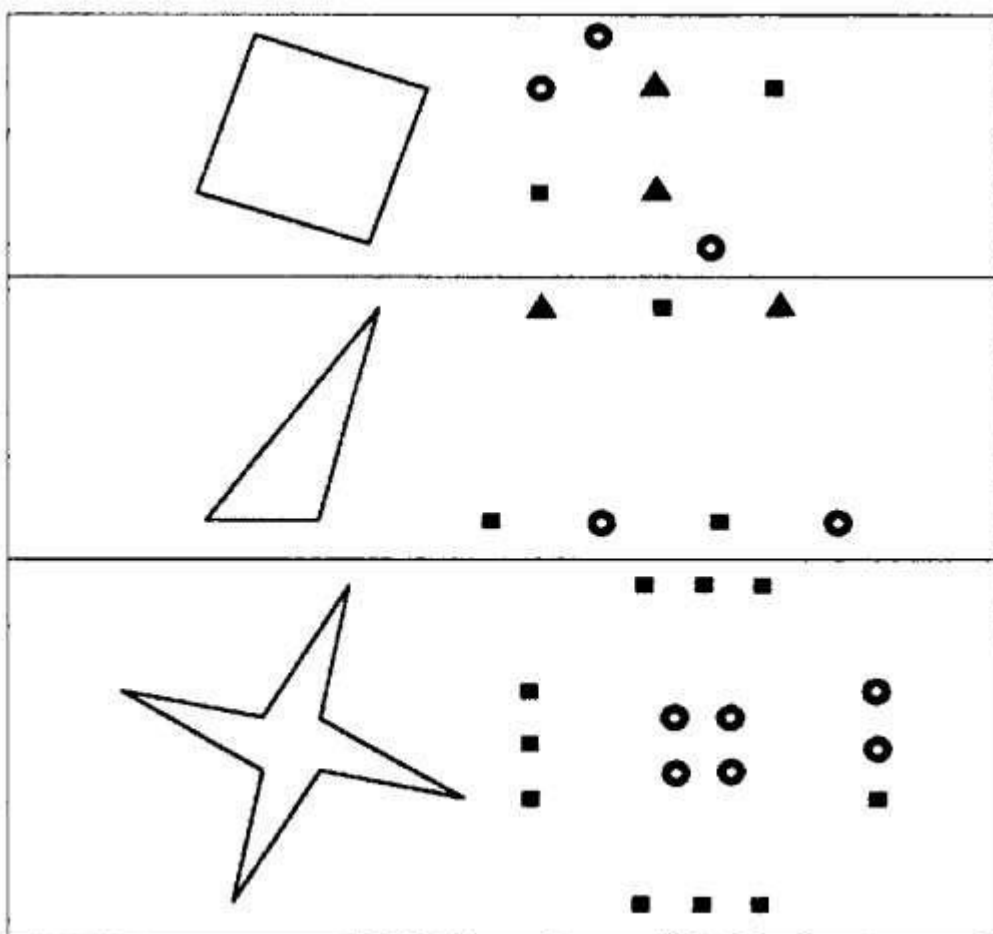
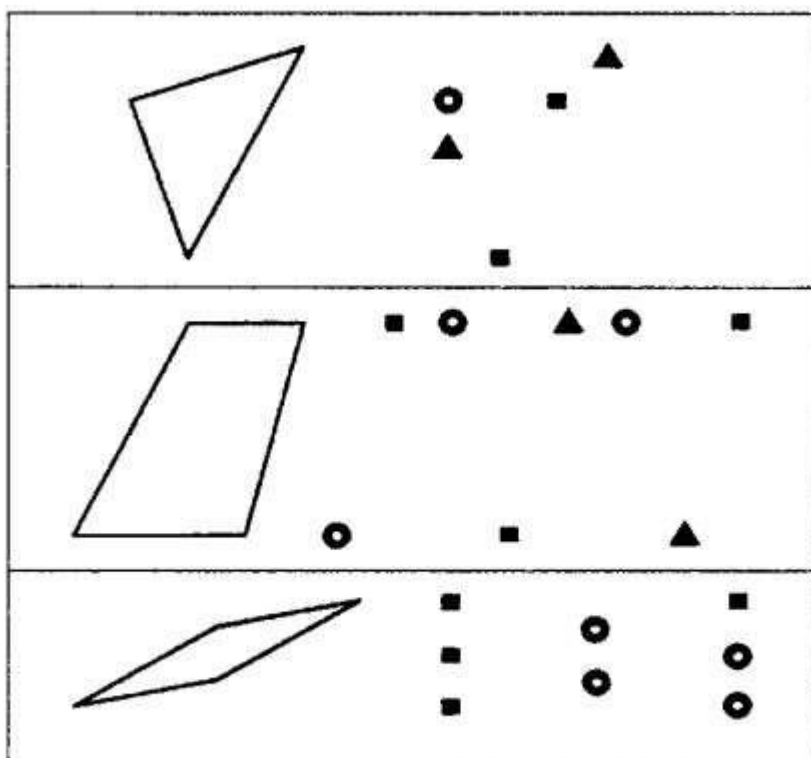

Рис. 1. Экспериментальный материал

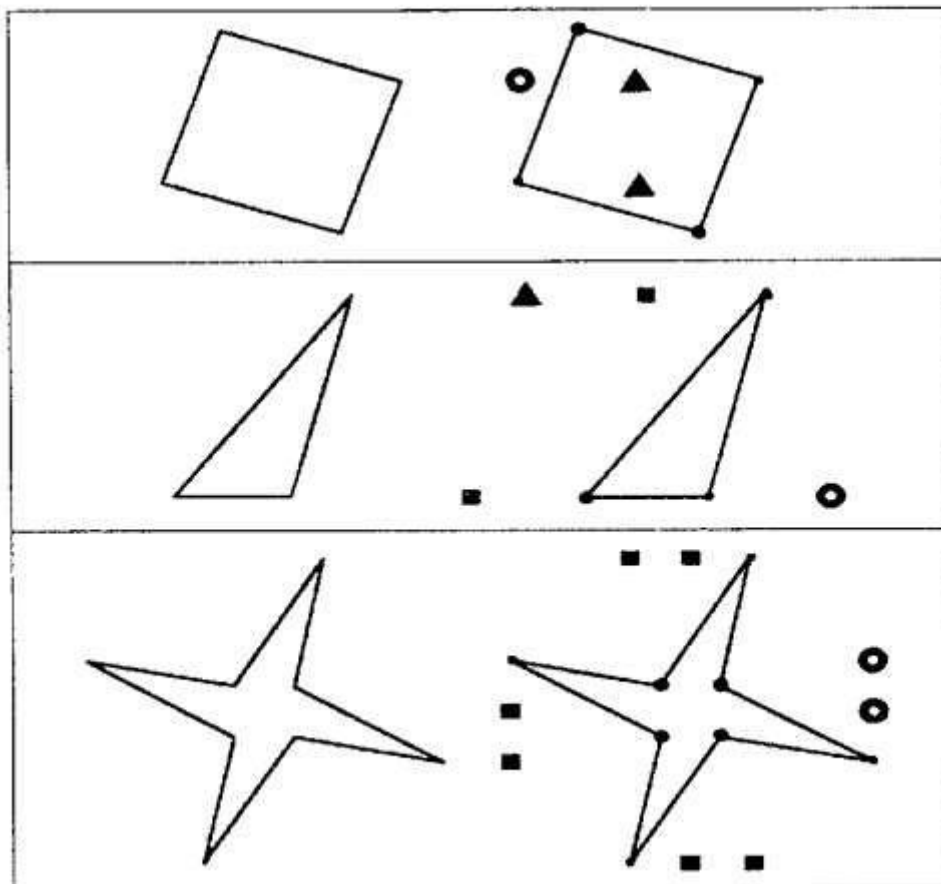
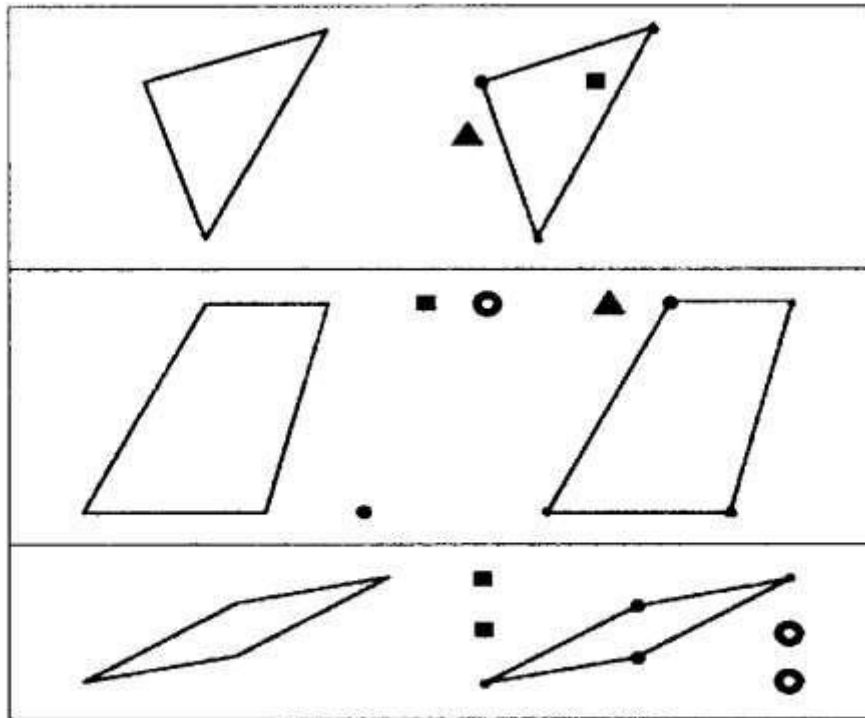

Рис. 2. Фігури, що правильно відтворюють зразок і відповідають правилу (2 бали)

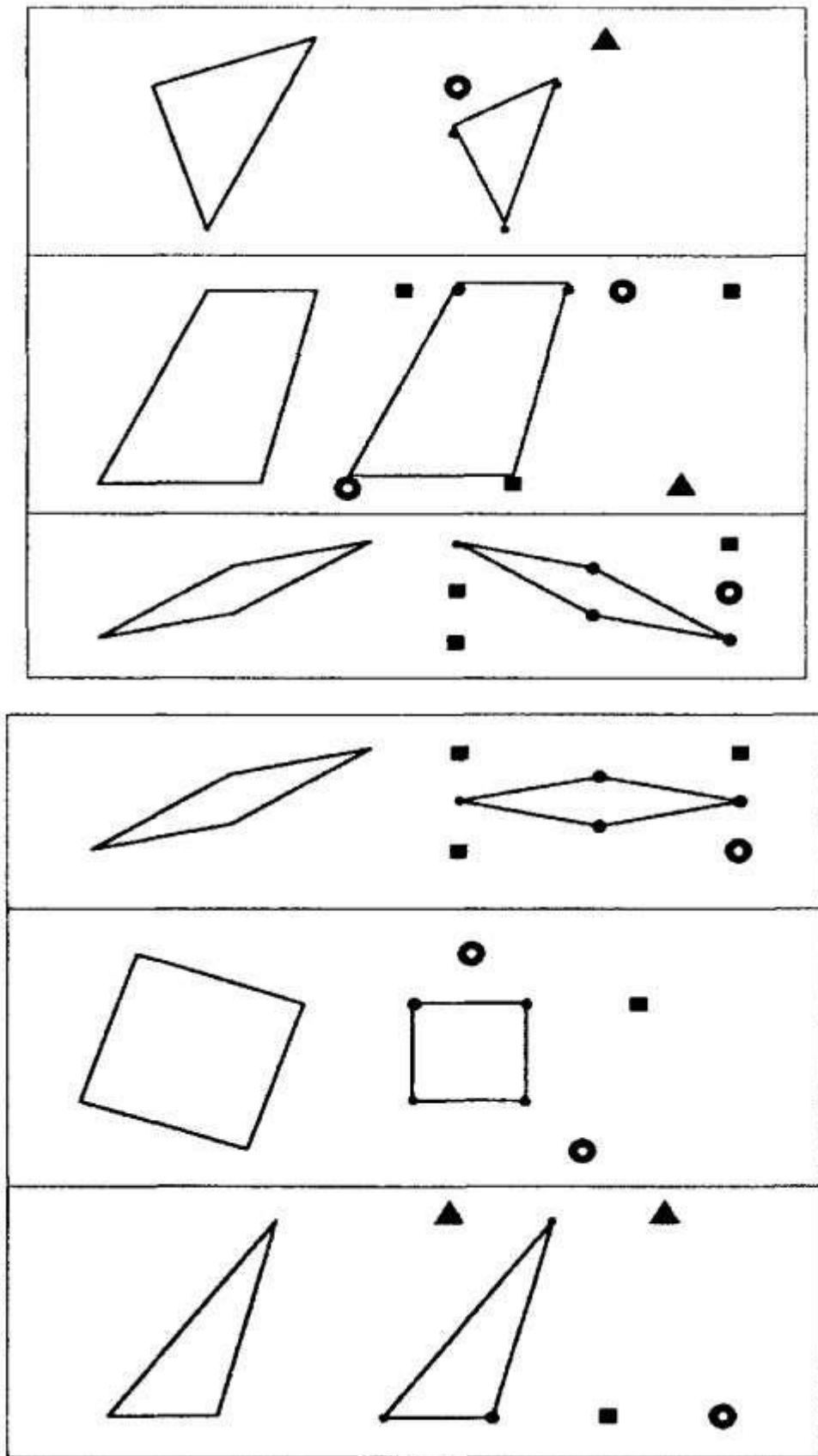

Рис. 3. Фігури, що правильно відтворюють зразок, але не відповідають правилу (1 бал)

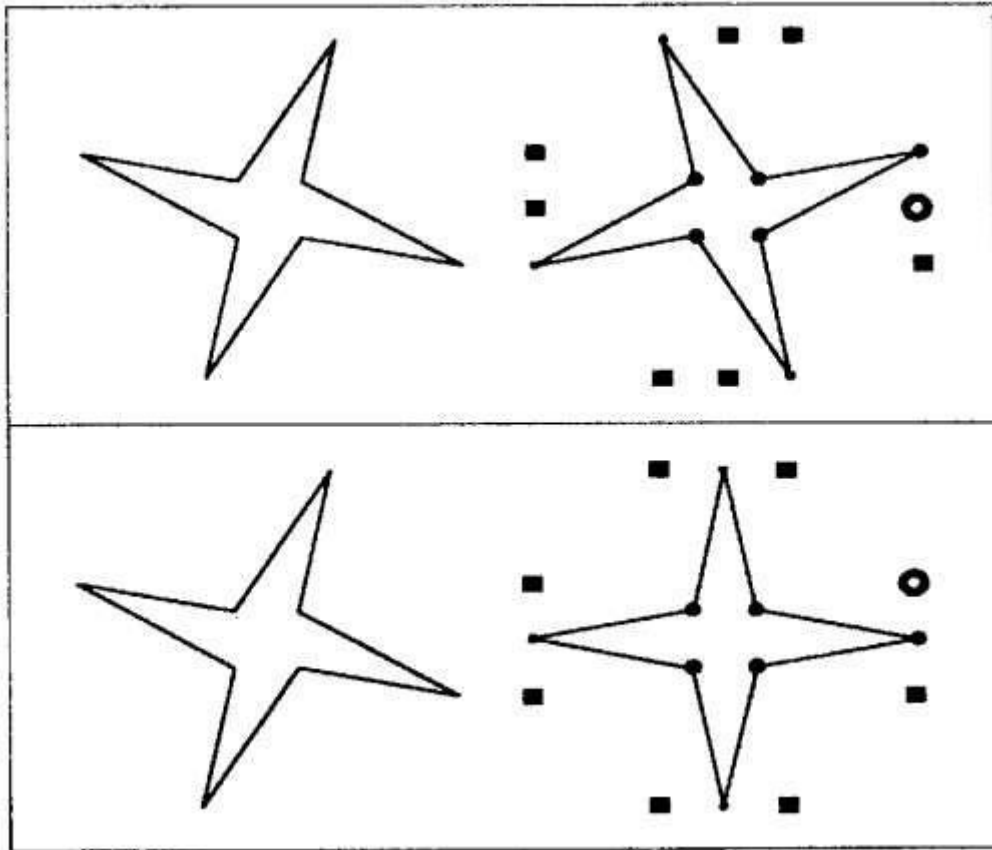

Рис. 3. (продовження)

Оцінювання результатів

Бали	Характеристика завдання
0	У задачі порушено правило і неправильно відтворений зразок.
0	У завданні проведена хоча б одна лінія між однаковими «точками» чи використана крапка, відсутня в задачі.
0	Якщо в якійсь задачі проведено менше трьох ліній.
1	Порушено правило, але правильно відтворено зразок (рис. 3).
1	Якщо дотримане правило, але неправильно відтворений зразок.
1	Якщо фігура не довершена (відсутня хоча б одна з ліній) (за дотримання правила).
2	Дотримано правила і правильно відтворено зразок (рис. 2). Якщо фігуру не завершено (відсутня хоча б одна з ліній), то ставиться 1 бал (за дотримання правила).

За кожную із шести задач ставиться оцінка, що може коливатися у межах від 0 до 2 балів. Сумарний бал виводиться сумуванням балів: від 0 (якщо за всі задачі отримано 0 балів) до 12 (якщо за всі задачі отримано по 2 бали).

Огріхи у проведеній лінії (крива лінія, «тремтяча» лінія тощо) не знижують оцінки.

28.Тест «Будиночок»

(оцінювання вміння діяти за зразком)

Обладнання: чистий аркуш паперу й олівець для дитини, зразок будиночку.

Інструкція: «Подивися уважно на зразок і постарайся якомога точніше намалювати такий само будиночок на своєму папері. Якщо ти щось не так намалюєш, то стирати гумкою не можна, а потрібно поверх неправильного чи поруч намалювати правильно».

Інтерпретація результатів:

У процесі малювання спостерігають за тим, як порається дитина із цим завданням: чи часто дивиться на зразок; чи проводить повітряні лінії над малюнком-зразком, що повторюють контури картинки; чи звіряє зроблене зі зразком чи, мигцем глянувши на нього, малює по пам'яті; чи відволікається під час роботи; чи ставить питання тощо.

Коли дитина повідомляє про закінчення роботи, їй пропонують перевірити, чи все правильно. Якщо вона знайде неточності у своєму малюнку, їх можна виправити. Не потрібно вносити які-небудь корективи в малюнок дитини і не слід нічого підказувати.

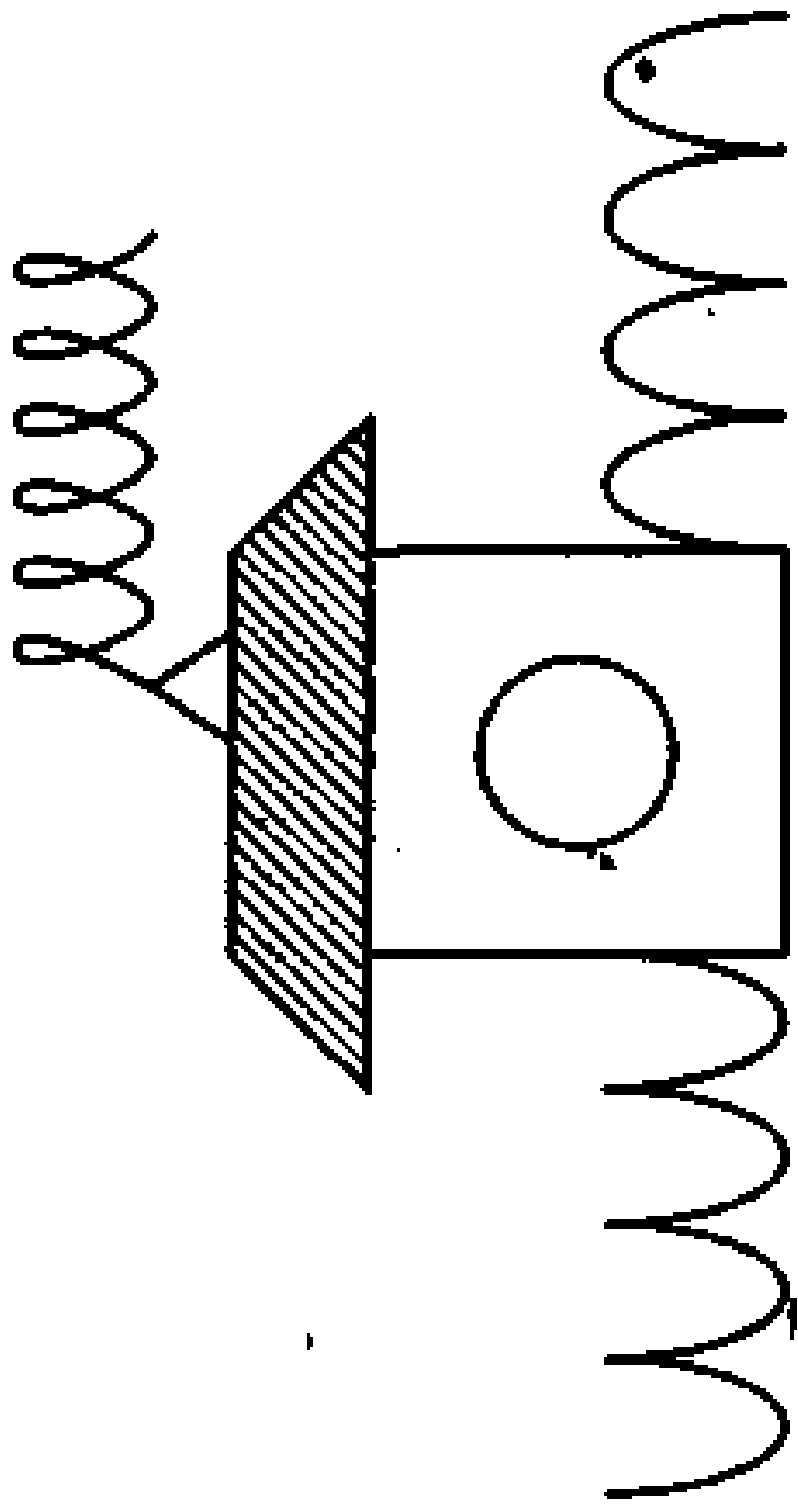
Інтерпретація результатів:

Слабкий рівень: малюнок збільшений більш ніж у 2 рази, відсутні більше 3-х важливих деталей, неправильне штрихування даху, не вийшли елементи, що зображують тин і дим, багато розривів; на запитання про наявність помилок дитина відповідає негативно.

Середній рівень: весь малюнок скопійований з невеликим збільшенням, відсутня одна деталь, яку дитина сама домальовує після наведеного запитання, допущено не більше 3-х розривів ліній.

Добрий рівень: малюнок скопійований майже точно, є невеликі помилки, пов'язані з неправильним зображенням якого-небудь елемента, його незначним збільшенням чи наявністю 1–2 розривів між лініями в тих місцях, де вони повинні бути неперервними. Дитина сама бачить і виправляє свої помилки.

Високий рівень: малюнок точно відтворений, наявні всі деталі (дим, комин тощо); збережені розміри всього малюнку й окремих його деталей; правильно зображені елементи малюнку (кільця диму, тин, штрихування на даху тощо).

29.Тест «Лабіринт»

(оцінювання вміння дотримуватися правил)

Обладнання: рисунки 13, 14, 15 із зображенням лабіринтів зі зростаючими труднощами, олівець для дитини, секундомір.

Інструкція: «Подивися на цей цікавий малюнок. Це лабіринт, із якого потрібно знайти вихід. Завдання полягає в тому, щоб якнайшвидше вибратися з кожного лабіринту.

При цьому є умови, яких необхідно дотримуватись у процесі роботи:

1. На початку роботи постав олівець у центр лабіринту, і поки вихід не буде знайдений, не відривай олівець од паперу.
2. Відразу розпочинай рух олівцем, не намагаючись попередньо переглядати шлях проходження.
3. Не зачіпай лінії лабіринту, не перетинай їх (це буде вважатися помилкою).
4. Не можна повертати назад (це теж помилка)».

Далі дитині пропонують по черзі малюнки з лабіринтами і фіксують результати в бланку.

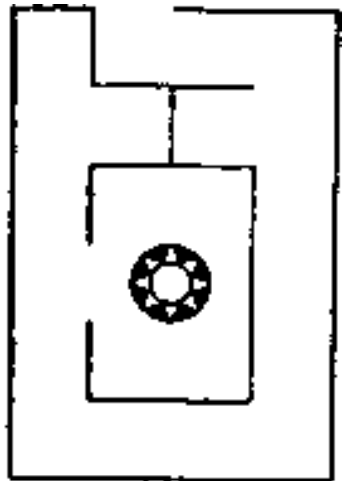
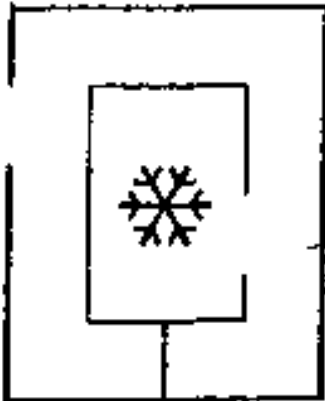
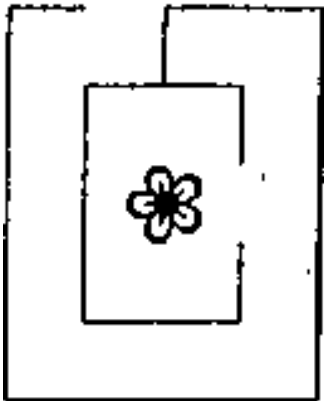
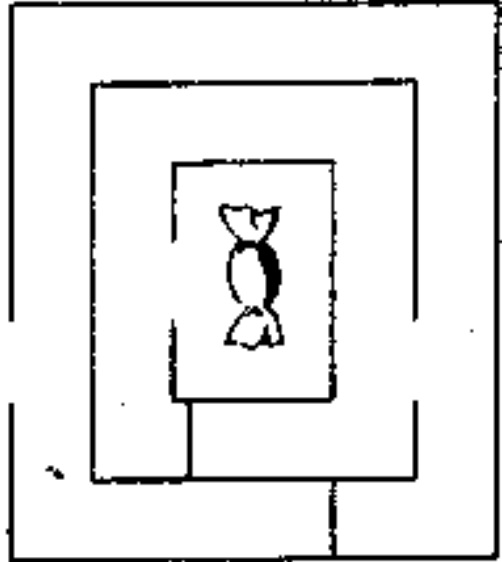
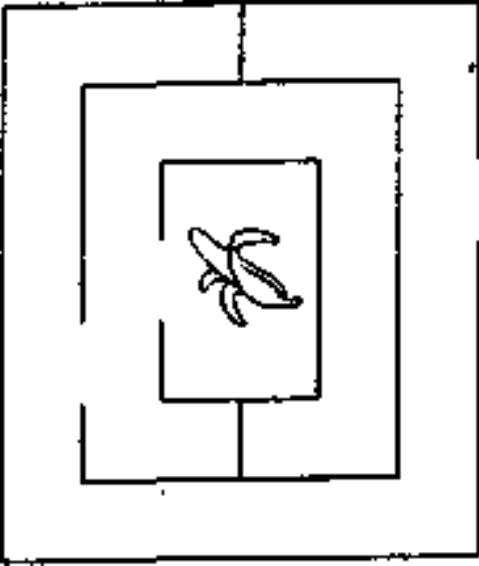
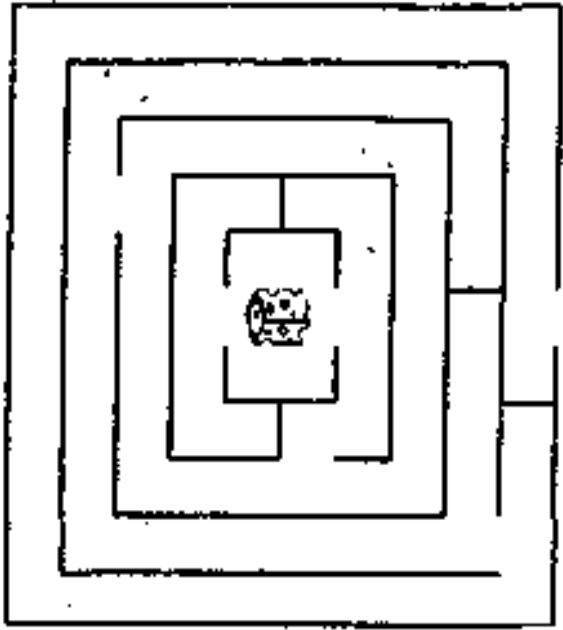
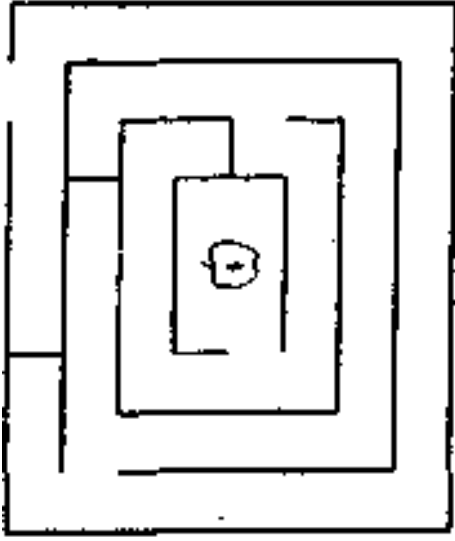
Інтерпретація результатів:

Слабкий рівень: не може засвоїти принципи роботи, на завдання витрачено більше 10 хв., допущено понад 20 помилок.

Середній рівень: інструкцію розуміє, на роботу витрачено до 9 хв., допущено не більше 10 помилок у всіх серіях.

Добрий рівень: інструкцію розуміє, на завдання витрачено не більше 7 хв., допущено 2–3 помилки в останній серії.

Високий рівень: дитина легко засвоїла принципи роботи, на завдання витрачено не більше 5 хв., допущено не більше однієї помилки в останньому лабіринті.

30.Тест “Розфарбуй малюнок ” (Є.Є. Кравцова)

МЕТА: Визначити рівень розвитку довільності, як здатності діяти у відповідності до поставленого завдання. Довільність - важливий компонент психологічної готовності до шкільного навчання. Якщо у дитини ця якість не сформована, вона не в змозі правильно сприйняти навчальне завдання у його специфічному навчальному значенні.

Прийняття учбової задачі є одним з найважливіших умов успішності засвоєння загальних способів учбових дій та формування навчальної діяльності. Прийняття учбової задачі включає в себе два моменти: бажання виконати задачу поставлену педагогом тобто прийнятність задачі “для себе” (особистісний аспект прийняття задачі) тобто розуміння того, що треба робити і що повинно вийти в результаті виконання завдання (когнітивний аспект прийняття задачі).

При цьому важливі наступні варіанти:

дитина приймає і розуміє задачу, хоче виконувати завдання і розуміє, що треба робити;

дитина приймає, але не розуміє задачу (хоче виконати, але погано розуміє як треба діяти);

дитина не приймає і не розуміє задачу (хоч і розуміє, що від неї вимагають, але не хоче виконати, або хоче виконати по-своєму);

Для того, щоб визначити причину недостатнього розвитку уміння сприймати задачу, треба звернути увагу на розвиток мотивів навчальної діяльності (прийняття задачі) і мисленневих здібностей: рівень узагальнення (розуміння задачі).

Показники готовності до навчання в школі:

Прийняття і розуміння дитиною поставлених задач, переважна орієнтація на якість виконання.

Неприйняття чи нерозуміння задач, переважна орієнтація на швидкість виконання завдання без урахування якості, оцінюється як показник неготовності до навчання.

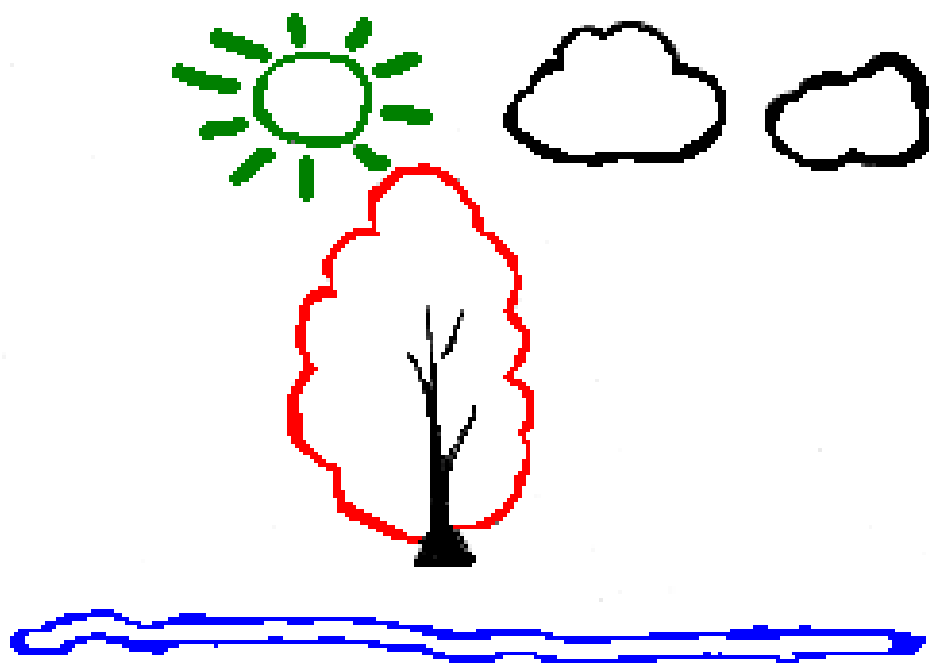
ІНСТРУКЦІЯ: “Розфарбуй картинку так, як у мене. Уважно перевірте себе, чи правильно ви зафарбували, чи схожий ваш малюнок на мій”.

Експериментатор кілька секунд демонструє картинку, де попередньо дерево зафарбовано в червоний колір, небо – чорний, сонце – зелене, земля – синя.

МАТЕРІАЛИ: Дві однакові заготовки контурного малюнка, один із яких попередньо зафарбований у нетрадиційні кольори (дерево - червоне, небо – чорне, сонце – зелене, земля – синя).

Якість виконання завдання	Характер прийняття задачі, бал
<p>I група. Діти із завданням справляються повністю. Коли їх запитують, чи все вони правильно зробили, то діти не просто відповідають, а намагаються аргументувати свої слова: “Тут небо чорне, і у мене теж чорне, значить, правильно”.</p>	<p>Приймає і розуміє задачу 3</p>
<p>II група. Формально завдання виконуються неправильно. Діти використовують кольори невідповідні еталону, але коли дорослий починає цікавитися кожним предметом окремо, діти цієї групи помічають свої помилки: “Ой, тут треба було зафарбувати червоним олівцем, а я зеленим”.</p>	<p>Приймає, але не розуміє задачу 2</p>
<p>III група. Діти уважно розглядають малюнок, при виконанні завдання частково або повністю розфарбовують предмети на картинці, але не у відповідності з еталоном. При оцінці своїх результатів вони часто розмірковують про доцільність так а не інакше розфарбувати малюнок, говорять: “Дерево не червоне а зелене”, “А так не буває” тощо.</p>	<p>Розуміє задачу, але не приймає її 1</p>
<p>VI група. Діти виконують завдання неправильно, вони розфарбовують картинку в ті кольори, які їм подобаються. Коли їх просять порівняти результат із зразком, вони не помічають помилок. Навіть коли їх запитують про кожне зображення окремо (“А дерево у тебе на малюнку таке як у мене?”), вони дають стверджувальну відповідь, інколи навіть не глянувши на малюнок.</p>	<p>Не приймає і не розуміє задачу 0</p>

СТИМУЛЬНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ТЕСТУ
«РОЗФАРБУЙ МАЛЮНОК»
(Є.Є. Кравцова)

Група
Прізвище та ім'я

